

LOKALNY PLAN ROZWOJU GMINY GRUDUSK NA LATA 2007-2013

(aktualizacja)

GRUDUSK

Grudusk, wrzesień 2008

SPIS TREŚCI:

	str.
<u>ROZDZIAŁ I</u>	
Wprowadzenie	4
Proces zarządzania strategicznego	5
<u>ROZDZIAŁ II</u>	
TŁO SPOŁECZNO – GOSPODARCZE GMINY GRUDUSK	6-23
1. Informacje ogólne	6
2. Warunki przyrodnicze	6
3. Ludność	7-9
4. Bezrobocie	9-10
5. Rolnictwo	10-11
6. Przedsiębiorczość	12
7. Szkolnictwo	12-13
8. Turystyka i kultura	13-15
9. Opieka zdrowotna	15
10. Pomoc społeczna	15-16
11. Bezpieczeństwo	16-17
12. Infrastruktura techniczna gminy	17-23
12.1 Drogi	17-20
12.2 Wodociągi	20-21
12.3 Kanalizacja sanitarna	21-22
12.4 Gospodarka odpadami	22
12.5 Energetyka	22-23
12.6 Gazownictwo	23
12.7 Telekomunikacja	23
<u>ROZDZIAŁ III</u>	
CELE STRATEGICZNE, A KIERUNKI ROZWOJU GMINY GRUDUSK	24-29
<u>ROZDZIAŁ IV</u>	
WYTYCZENIE KIERUNKÓW ROZWOJU, WYZNACZANIE ICH ZAKRESÓW I ZIDENTYFIKOWANIE PROBLEMÓW	30-31
<u>ROZDZIAŁ V</u>	
REALIZACJA KIERUNKU I ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY	32-36
<u>ROZDZIAŁ VI</u>	
REALIZACJA KIERUNKU II OCHRONA ŚRODOWISKA I ZABEZPIECZENIE TRWAŁOŚCI DZIEDICTWA KULTUROWEGO	37-40
<u>ROZDZIAŁ VII</u>	
REALIZACJA KIERUNKU III ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	40-47
<u>ROZDZIAŁ VIII</u>	
1. PROJEKTY I ZADANIA INWESTYCYJNE W LATACH 2007-2011 ZATWIERDZONE UCHWAŁAMI RADY GMINY GRUDUSK	48-54
2. PROJEKTY I ZADANIA INWESTYCYJNE W LATACH 2010-2013 NIEZATWIERDZONE UCHWAŁAMI RADY GMINY GRUDUSK	55-60
<u>ROZDZIAŁ IX</u>	
PLAN FINANSOWY GMINY GRUDUSK NA LATA	61-63
<u>ROZDZIAŁ X</u>	
ZGODNOŚĆ PLANU Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	64-67
<u>ROZDZIAŁ XI</u>	
WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ ZAŁOŻEŃ	68-70
<u>ROZDZIAŁ XII</u>	
PODSUMOWANIE	71
<u>SPIS TABEL</u>	72

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr 91/XVIII/2008
Rady Gminy
z dnia 24 września 2008 roku

ROZDZIAŁ I

WPROWADZENIE

Lokalny Plan Rozwoju jest strategicznym dokumentem programowym opracowanym w związku z pozyskiwaniem środków finansowych na planowane inwestycje z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Uszczegóławia on zapisy Strategii Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013, przyjętej UCHWAŁĄ NR 44/X/2007 Rady Gminy Grudusk z dnia 5 grudnia 2007r. Lokalny Plan Rozwoju, na podstawie obszarów wyznaczonych w strategii, formułuje kierunki działań władz samorządowych na najbliższe lata. Do każdego kierunku przyporządkowane są zakresy i konkretne zadania, których realizacja powinna przyczynić się do rozwoju gminy Grudusk, jako

„atrakcyjnego miejsca dla inwestycji i osadnictwa, z uporządkowaną infrastrukturą techniczną i społeczną, środowiskiem przyjaznym mieszkańcom, nowoczesnym i ekologicznym rolnictwem oraz wysoko rozwiniętą turystyką i kulturą”.

Obszarem działania Lokalnego Planu Rozwoju jest cała gmina Grudusk. Poniższy plan rozwoju gminy realizowany będzie na obszarze 96,7 km². Obejmuje on swoim zasięgiem 33 miejscowości zorganizowane w 24 sołectwa, zamieszkałe przez 4054 osoby. Plan będzie oddziaływał pośrednio także na sąsiednie samorządy. Za realizację Lokalnego Planu Rozwoju Gminy Grudusk odpowiedzialne są władze samorządowe jednostki. Plan bezpośrednio wdrażany będzie przez pracowników urzędu gminy oraz jednostki organizacyjne gminy.

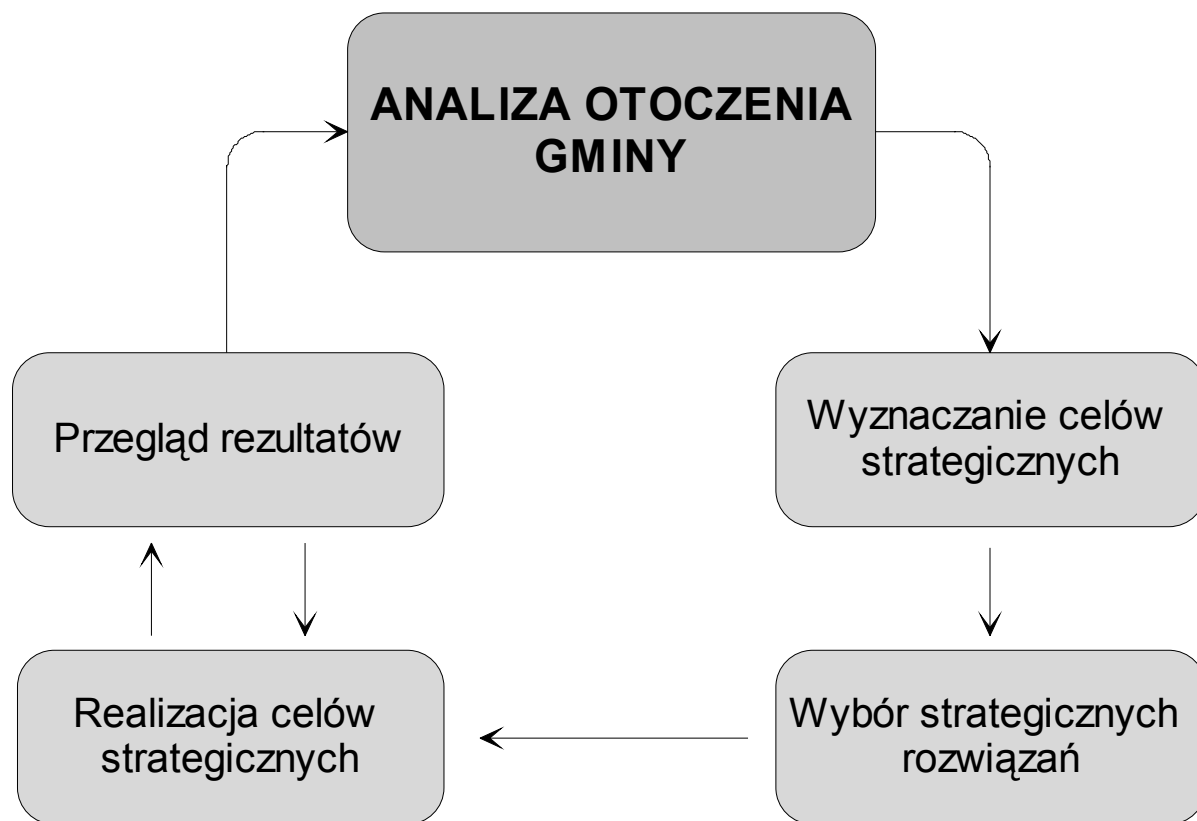
W celu osiągnięcia zamierzonych celów władze gminy będą współpracować z innymi podmiotami. W otoczeniu planu realizowane będą inne programy:

- dokumenty strategiczne w skali kraju, województwa, powiatu, gminy
- krajowe polityki w różnych sektorach

Osiągnięcie celów zależy więc od wielu czynników i uwarunkowań, na które w większości gmina nie ma wpływu.

W niniejszym opracowaniu przedstawiona została sytuacja społeczno-gospodarcza gminy, zadania zmierzające do jej poprawy oraz planowane do realizacji projekty inwestycyjne na najbliższe lata.

PROCES ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO

ROZDZIAŁ II

TŁO SPOŁECZNO-GOSPODARCZE GMINY GRUDUSK

1. Informacje ogólne

Gmina Grudusk położona jest w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego, północnej powiatu ciechanowskiego w makroregionie Niziny północno - mazowieckiej. Zajmuje 96,7 km² powierzchni, co stanowi ok. 9% ogólnej powierzchni powiatu. Gminę zamieszkuje ok. 4054 mieszkańców tj, ok. 4,5 % ludności powiatu. Średnia gęstość zaludnienia wynosi ok. 42 osoby/km².

Sąsiednie gminy to: gm. Regimin, gm. Czernice Borowe, gm. Dzierzgowo, gm. Szydłowo i gm. Stupsk.

W granicach gminy znajdują się 33 miejscowości, które tworzą 24 sołectwa i 23 obręby geodezyjne. Sieć osadnicza gminy pod względem zaludnienia jest rozdrobniona, 33 miejscowości, to miejscowości małe o zaludnieniu do 200 mieszkańców. Zamieszkuje w nich ok. 60 % ludności gminy. Największe miejscowości pod względem liczby mieszkańców to: Grudusk, Rąbież Gruduski i Łysakowo.

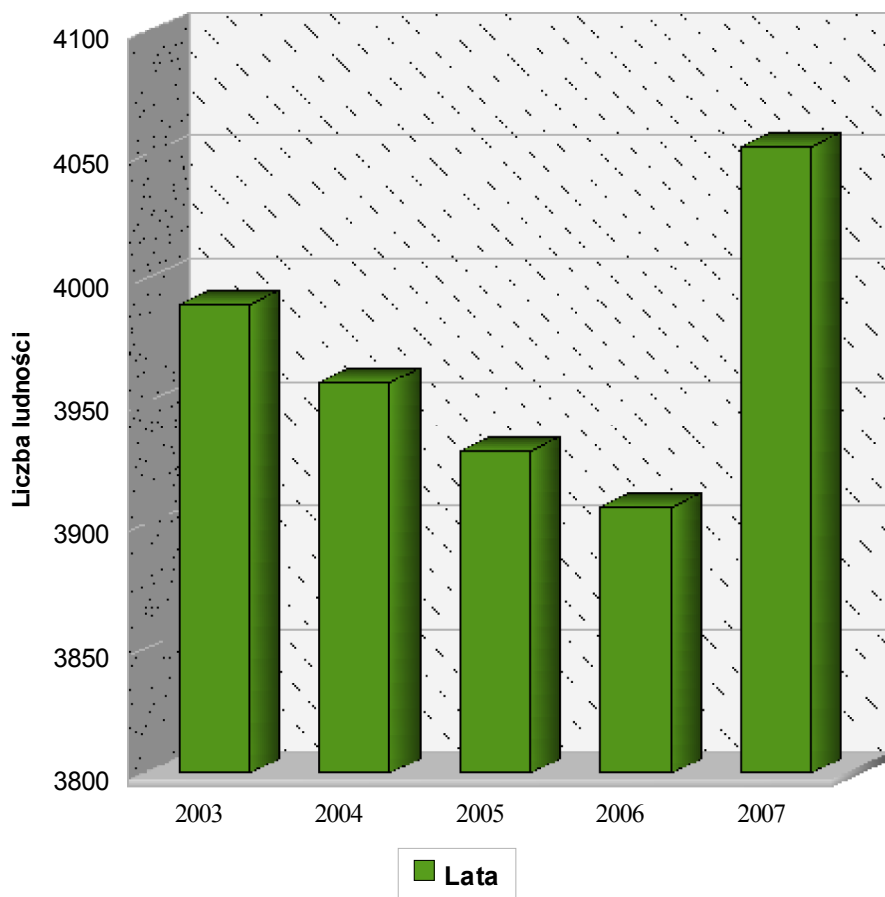
2. Warunki przyrodnicze

Gmina położona jest na obszarze funkcjonalnym „Zielone Płuca Polski”. Znaczny udział, bo ok. 40% pow. gminy stanowi Obszar Chronionego Krajobrazu, występują obiekty wpisane do rejestru zabytków, np. Grodzisko wczesnohistoryczne w Grudusku „Zielona Góra”, kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego z 1893r., czy przydrożna kapliczka z Figurą Św. Jana Nepomucena z przełomu XVIII i XIX w. Przez teren gminy przebiega „Krawędź Opinogórska”, występują pomniki przyrody ożywionej (pojedyncze drzewa, grupy drzew, drzewostany) i nieożywionej (głazy narzutowe).

Niestety negatywnie należy ocenić niską lesistość (ok. 4,8% powierzchni gminy) oraz tendencję likwidacji zadrzewień śródpolnych oraz zmniejszanie się powierzchni olch wzdłuż cieków. Niepokojącym zjawiskiem jest również deficyt ilościowy i jakościowy wód powierzchniowych, przy niewielkich możliwościach zwiększenia ich retencji.

3. Ludność

Na podstawie informacji statystycznych Banku Danych Regionalnych i danych własnych Urzędu Gminy Grudusk liczba ludności w latach 2003-2007 przedstawiała się następująco:

Najliczniejsze miejscowości gminy to Grudusk, Rąbież Gruduski i Łysakowo. Statystykę stałych mieszkańców gminy według poszczególnych miejscowości przedstawia wykres zamieszczony na następnej stronie.

**WYKAZ LICZBY MIESZKAŃCÓW GMINY GRUDUSK NA DZIEŃ 31 GRUDNIA
2007 ROKU WG. DANYCH WŁASNYCH URZĘDU GMINY GRUDUSK**

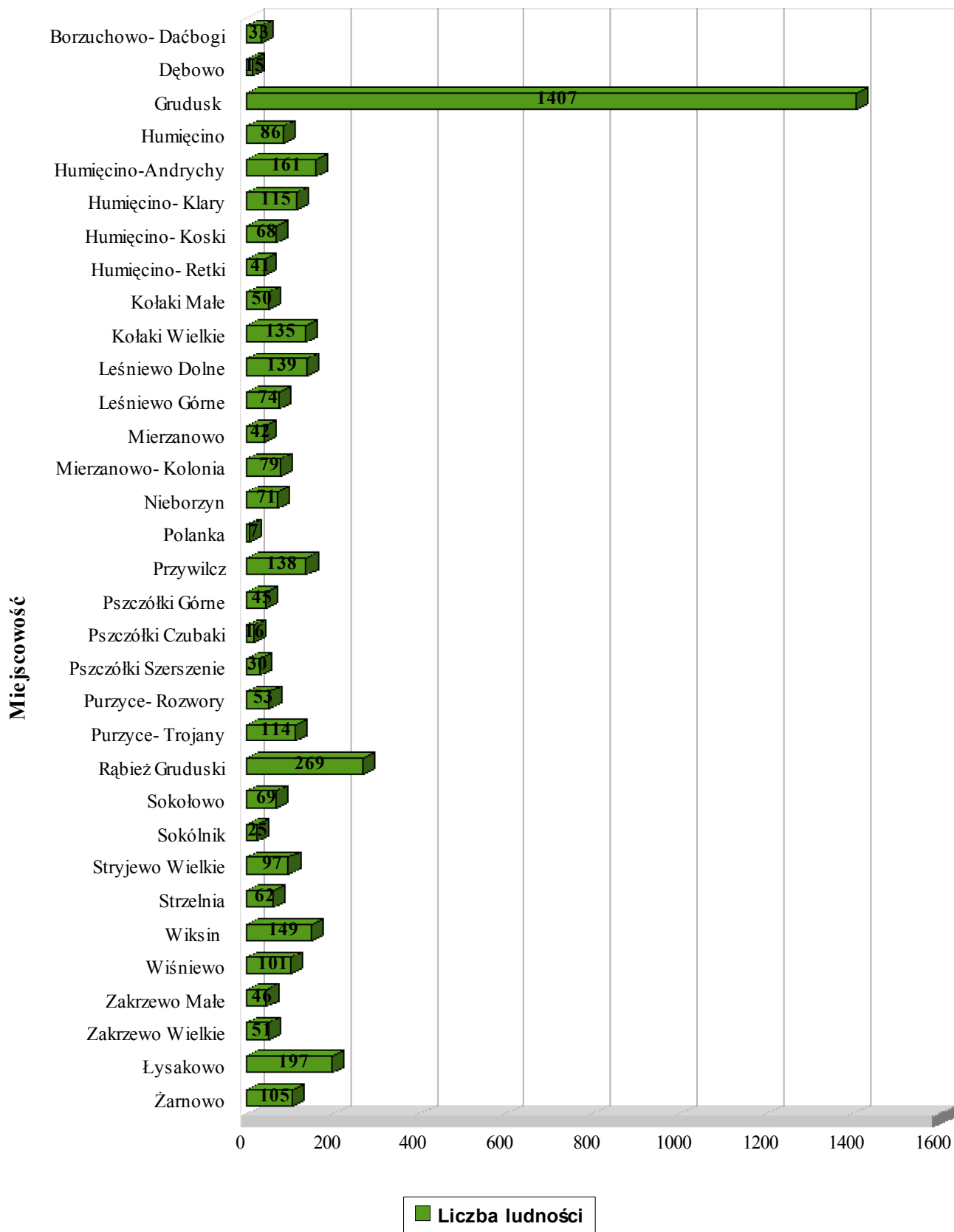

Tabela nr: 1 Ruch naturalny w latach 1995-2007 ukształtował się następująco:

Rok	Ludność ogółem	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Przyrost naturalny %
1995	4297	62	44	18	4,1
1996	4281	63	53	10	2,3
1997	4226	50	57	- 3	- 0,7
1998	4236	59	51	8	1,8
1999	4209	45	39	6	1,4
2000	4234	45	38	7	1,6
2001	4247	40	36	2	0,9
2002	4217	41	50	- 9	- 1,0
W latach kolejnych sytuacja ta przedstawiała się następująco:					
2003	3999	55	41	14	3,5
2004	3927	43	38	5	1,26
2005	3950	45	49	-4	-1,01
2006	4083	41	36	5	1,22
2007	4054	37	45	-8	-2,06

Tabela nr: 2 Kształtowanie się migracji w gminie Grudusk w latach 1995-2007

Rok	Napływ migracyjny	Odływ migracyjny	Saldo migracji
1995	54	49	+ 5
1996	35	57	- 22
1997	35	78	- 43
1998	62	55	+ 7
1999	Brak danych	Brak danych	Brak danych
2000	31	57	- 26
2001	37	60	- 23
2002	32	68	- 36
2003	65	67	-2
2004	37	74	-37
2005	38	62	-24
2006	37	63	-26
2007	43	63	-20

4. Bezrobocie

Liczba osób bezrobotnych według stanu na 31.03.2008r. w gminie Grudusk wynosiła 235 osób, na koniec roku 2007 wynosiła 222 osoby a na koniec 2006r. 223 osób.

Na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie na koniec I kwartału 2008r. wynika, że nastąpił spadek poziomu bezrobocia we wszystkich gminach powiatu ciechanowskiego w porównaniu z I kwartałem 2007 roku. Stopa bezrobocia na koniec marca 2008 roku wynosiła 15% i była niższa o 3,0 pkt. procentowe w porównaniu z końcem marca 2007 r. i o 0,2 pkt. procentowego niższa w stosunku do poprzedniego miesiąca. W tym samym okresie stopa bezrobocia województwa mazowieckiego wynosiła 8,9%, a kraju 11,1%. Zmiany w strukturze bezrobotnych w ostatnich latach zostały przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela nr: 3 Bezrobocie w gminie Grudusk

<i>Stan na 31.03.2006 r.</i>				<i>Wybrane kategorie bezrobotnych - osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy</i>													
Ogółem	Kobiety	W tym z prawem do zasiłku		Do 25 lat		Którzy ukończyli szkołę wyższą do 27 roku życia		Długotrwałe bezrobotne		Powyżej 50 roku życia		Bez kwalifikacji zawodowych		Samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia		Niepełnosprawni	
		Ogółem	kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
300	153	38	15	61	30	1	1	193	111	44	21	98	46	9	7	1	1
<i>Stan na 31.03.2007 r.</i>				<i>Wybrane kategorie bezrobotnych – osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy</i>													
241	120	28	8	61	32	5	2	145	83	46	18	95	50	3	2	2	1
<i>Stan na 30.04.2008r.</i>				<i>Wybrane kategorie bezrobotnych – osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy</i>													
235	110	41	19	50	25	4	3	144	74	51	12	92	41	-bd	-bd	6	1

5. Rolnictwo

Grudusk to gmina rolnicza, wg. stanu na dzień 31 grudnia 2007r. na jej obszarze znajduje się ok. 751 indywidualnych gospodarstw rolnych i są to gospodarstwa o różnej wielkości. Najwięcej gospodarstw rolnych posiada powierzchnię w przedziale 15-50 ha. Rolnictwo, poza drobnym rzemiosłem, działalnością usługową i handlową jest najważniejszym źródłem utrzymania mieszkańców.

Tabela nr: 4 Podział gospodarstw rolnych ze względu na powierzchnię

Powierzchnia	Liczba gospodarstw	Udział %
do 1 ha	42	5,6
pow. 1 - 2ha	66	8,8
pow. 2 - 5ha	137	18,2
pow. 5-7ha	69	9,2
pow. 7-10ha	103	13,7
pow. 10-15ha	128	17
pow.15-50ha	201	26,5
pow.50ha	5	0,7
Razem	759	100

Dla porównania w roku 2002 wg. danych Urzędu Statystycznego w Warszawie Gmina Grudusk liczyła 513 gospodarstw rolnych, z czego 456 było gospodarstwami powyżej 1 ha użytków rolnych.

Ogółem gospodarstwa te zajmowały powierzchnię 96574,50 ha, w tym użytki rolne łącznie stanowiły 9063,22 ha, grunty orne 8057,53 ha, sady¹ 60,60 ha, łąki 502,19 ha a pastwiska 442,90 ha.

Dane własne gminy wg. stanu na dzień 31.12.2007r. wskazują, że gospodarstwa rolne zajmują ogółem **9104,38 ha** powierzchni gminy, natomiast użytki rolne **8752,44 ha**. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie Grudusk wynosi ok. 12 ha.

Jak wynika z powyższych danych na obszarze gminy dominują gospodarstwa z przedziału 15-50 ha i 2-5 ha oraz 10-15 ha. Należy zauważyć, iż w ostatnim okresie nastąpiło znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych.

Na terenie gminy Grudusk w produkcji roślinnej dominuje uprawa zbóż, które zajmują ok. 80% powierzchni wszystkich zasiewów.

Gmina Grudusk charakteryzuje się glebami dobrymi jakościowo, przeważają grunty kl. III – ok. 52% ogółu gruntów ornych. Gleby dobre i średnie jakościowo zaliczane do klas II-IV stanowią ok. 88% ogółu gruntów ornych (średnio w powiecie ciechanowskim – ok. 69%). W układzie przestrzennym gminy najkorzystniejsza dla rolnictwa struktura gruntów ornych występuje w rejonie wsi Grudusk, Humięcino, Łysakowo, Nieborzyn, Przywilcz, Pszczółki Górne, Purzyce Pomiany, Rabież, Sokołowo, Wiksin, Wiśniewo, gdzie kl. III zajmują ok. 56-76% gruntów ornych.

Grunty orne słabe i bardzo słabe jakościowo (przewaga kl. V-VIz) zajmują ok. 12% gruntów ornych i w postaci niewielkich płątów występują w południowej i środkowej części gminy (Humięcino-Andrychy, Humięcino Koski, Leśniewo Dolne, Leśniewo Górne i Purzyce Rozwory).

Tabela nr: 5 Struktura jakości gleb wg klas bonitacyjnych

Grunty orne			Użytki zielone		
Klasy bonitacyjne	Struktura %		Klasy bonitacyjne	Struktura %	
	gmina	powiat		gmina	powiat
I	-	-	I	-	-
II	1,2	1,8	II	0,4	0,2
IIIa	17,4	16,6			
IIIb	35,2	18,1	III	50,9	15,1
IVa	21,9	19,1			
IVb	12,7	13,2	IV	40,1	49,4
V	9,5	20,9	V	6,5	28,0
VI	2,1	9,4	VI	2,1	7,3
VIz	-	0,9	VIz	-	-

¹ Łącznie ze szkółkami drzewek i krzewów owocowych.

6. Przedsiębiorczość

Na terenie gminy Grudusk zarejestrowanych jest 152 przedsiębiorców. W gminie nie występują duże zakłady przemysłowe. Działalność produkcyjną na potrzeby ludności prowadzą takie zakłady jak: Zakład Produkcji Odzieży Damskiej w Grudusku, „AMENDA” Zakład produkcji deski podłogowej w Grudusku, Zakład Wędliniarsko - Masarski w Grudusku, trzy zakłady piekarnicze w Grudusku, Ubojnia zwierząt w Żarnowie. Ponadto istnieje kilkadziesiąt firm, zakładów i warsztatów rzemieślniczych oraz obiektów usługowo - handlowych.

Do większych podmiotów w sektorze publicznym należą: Zespół Placówek Oświatowych w Grudusku, Szkoła Podstawowa w Humięcinie, Urząd Gminy Grudusk, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakład Komunalny, Gminny Ośrodek Kultury, Urząd Pocztowy, Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie, Rejon Drogowy w Ciechanowie Obwód Drogowy nr 1, NZOZ „SALUS”, Bank Spółdzielczy w Grudusku.

7. Szkolnictwo

Na terenie gminy Grudusk istnieją dwie szkoły podstawowe i jedno gimnazjum. Nie ma placówek kształcenia ponadgimnazjalnego, ani wyższego. Szkoły podstawowe funkcjonują w Grudusku i w Humięcinie. W roku szkolnym 2008/2009 do Szkoły Podstawowej w Humięcinie uczęszcza 69 uczniów, Szkoły Podstawowej w Grudusku 207 uczniów, natomiast do Gimnazjum uczęszczało 170 uczniów.

Szkoły te obejmują swoimi obwodami teren całej gminy.

Warunki nauczania są stosunkowo dobre.

Do celów dydaktycznych służą budynki które zostały wybudowane w:

- 1) 1966 roku w Humięcinie (obiekt oddano do użytku w 1968 roku) o 7 izbach lekcyjnych;
- 2) latach pięćdziesiątych w Grudusku z rozbudową w roku 1960-1961 (dobudowa 4 izb lekcyjnych i 2 pomieszczeń pomocniczych), 1967 – rozbudowa o 1 izbę lekcyjną, pokój nauczycielski, kotłownię oraz 1973-1974 rozbudowa o kuchnię, stołówkę i salę gimnastyczną).
- 3) 1999-2001 – budynek Gimnazjum i hala sportowa

Na terenie gminy Grudusk funkcjonują 3 oddziały „0” - 2 przy Szkole Podstawowej w Grudusku, liczące w roku szkolnym 2008/2009 34 dzieci i 1 oddział przy Szkole Podstawowej w Humięcinie, do którego w roku szkolnym 2008/2009 uczęszcza 8 dzieci.

Ponadto przy tych szkołach od 1 stycznia 2002 roku uruchomiono dwa ośrodki dla dzieci w wieku 3-5 lat zamiast przedszkola. W ramach tych ośrodków utworzono trzy grupy – 1 w SP w Humięcinie i 2 w ZPO w Grudusku. Zajęcia odbywają się tam trzy razy w tygodniu

po 4 godziny dziennie. Opiekę merytoryczną nad funkcjonowaniem ośrodków sprawuje Fundacja Rozwoju Dzieci im. J.A. Komeńskiego, natomiast finansowanie ośrodków należy do zadań własnych gminy Grudusk. W roku szkolnym 2008/2009 do oddziałów zapisanych zostało 53 dzieci (42 w Grudusku i 11 w Humięcinie)

W gminie na bieżąco prowadzone są remonty w szkołach. Najlepsze warunki lokalowe ma Zespół Placówek Oświatowych w Grudusku. Młodzież ucząca się w tej szkole może korzystać z pełnowymiarowej hali sportowej.

Zatrudniona kadra pedagogiczna to nauczyciele z wyższym wykształceniem.

8. Turystyka i kultura

Grudusk należy do najstarszych ośrodków osadniczych na ziemi ciechanowskiej. W XI wieku wymieniony on został wśród grodów mazowieckich oraz potwierdzone zostało istnienie przy nim handlowego podgrodzia. Grudusk był grodem obronnym umacniającym panowanie książąt mazowieckich na lesistym pograniczu z Prusami. Jednakże w XIII w. utracił swą militarną rolę na rzecz miast książęcych Przasnysza i Janowa.

Na początku XV w. poświadczono jest jako miejsce pobytu ks. Mazowieckiego Janusza. Od XV w. pozostawał w rękach szlacheckich. W środku wsi nad Strugą w dopływie Łydni znajduje się pokaźne grodzisko wczesnośredniowieczne zwane „Zieloną Górą”. Na zboczu góry umieszczono kapliczkę – słup z rzeźbą przedstawiającą postać Św. Nepomucena pochodzącą najprawdopodobniej z XVI w., u podnóża znajduje się głaz upamiętniający 900-letnią historię osady.

Innym obiektem historycznym jest kościół neogotycki wzniesiony w 1883 r. W czasie I wojny światowej został mocno uszkodzony o czym świadczą wmurowane w ścianę kościoła kule armatnie. W ołtarzu głównym kościoła znajduje się cenny barokowy obraz Matki Boskiej Gruduskiej z Dzieciątkiem pochodzący z drugiej połowy XVIII w. W okresie I i II wojny światowej w rejonie Gruduska toczyły się walki, zginęło wielu żołnierzy, których zwłoki spoczywają na miejscowym cmentarzu parafialnym i w Łysakowie. Ponadto w miejscowości Pszczółki Górne znajduje się cmentarz z I wojny światowej. Został on odrestaurowany przy znacznym udziale środków Fundacji „Gedenken Pamięć”. Przez teren gminy przechodzi trasa turystycznej kolei wąskotorowej z Mławy do Krasnego, która udostępnia walory kulturowo-krajobrazowe pięciu gmin i dwóch miast. Są to pozostałości 74 km linii kolejki, która biegła z Mławy przez Grudusk, Przasnysz, Krasne do Makowa Mazowieckiego, gdzie kończą się jej tory. Kolejka wybudowana została przez Niemców podczas I wojny światowej.

Dowożono nią amunicję na front, transportowano rannych, przewożono buraki cukrowe do cukrowni w Krasińcu, paliwo dla wojskowego lotniska w Przasnyszu oraz pasażerów. Obecnie Mławska Kolej Dojazdowa bo pod taką nazwą wpisano kolej do Rejestru Zabytków w 2001 roku, stanowi atrakcję turystyczną.

W 1867 r. w Mierzanowie urodził się Ignacy Mościcki – prezydent Rzeczypospolitej w latach 1926-1939r. Wydarzenie to zostało upamiętnione kamieniem pamiątkowym ustawionym w miejscowości.

W szeregu miejscowości gminy zachowało się sporo obiektów zabytkowych z których jedynie niewielka ilość została wpisana do rejestru zabytków. Wśród obiektów zabytkowych większość stanowią budynki mieszkalne i gospodarskie pozostałe na przełomie wieków i na początku XX w. Są one stopniowo wypierane przez nową zabudowę.

Brak zakładów przemysłowych i powierzchni leśnych dają fundamenty do rozwoju turystyki i rekreacji.

Na terenie gminy istnieje dostateczna baza pozwalająca na rozwój kultury i sportu. W wielu sołectwach istnieją świetlice lub remizy strażackie, a w Grudusku Gminny Ośrodek Kultury. Mieści się tu również Gminna Biblioteka Publiczna mająca filię w Domu Strażaka w Łysakowie. Są również dwa kryte obiekty sportowe w Grudusku i stadion pozwalające na rozwój zainteresowań sportowych.

Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury w Grudusku, w którym odbywają się różnorodne zajęcia, m.in. tańca nowoczesnego i towarzyskiego. Prowadzone są spotkania w ramach kół zainteresowań: plastycznego, teatralnego, wokalnego czy brydżowego. Należy wspomnieć także o kole emerytów oraz klubie aerobiku i jogi. Ośrodek realizuje wiele imprez okolicznościowych, plenerowych i rekreacyjnych, m.in. Dzień Kobiet, Dzień Matki, Dzień Bibliotekarza oraz Jarmark Gruduski i Pożegnanie Lata. Ponadto odbywają się różnego rodzaju bale: emerytów, Anonimowych Alkoholików, Sylwestrowy, Andrzejkowy, bale karnawałowe i ostatekowe oraz imprezy karaoke. Dla najmłodszych każdego roku przygotowywana jest „Chojnka z Mikołajem” i prezentami. Dzieci i młodzież spędzają czas na zajęciach w GOK podczas ferii zimowych oraz wakacji.

W 2003 roku powstała Gminno - Parafialna Orkiestra Dęta, stanowiąca ważne ogniwo w życiu kulturalnym i religijnym mieszkańców gminy Grudusk. Towarzyszy i uatrakcyjnia oraz nadaje piękną i niepowtarzalną oprawę muzyczną najważniejszym ceremoniom państwowym, strażackim i kościelnym.

Dzięki niej takie uroczystości jak Wielkanoc, Boże Ciało, 3-Maja, 11 listopada, Boże Narodzenie, Dni Gruduska oraz lokalne imprezy mają niepowtarzalny charakter.

W roku 2007 zrealizowany został projekt w ramach, którego dla orkiestry zostały zakupione nowe instrumenty muzyczne oraz stroje reprezentacyjne.

9. Opieka zdrowotna

Obsługę ludności w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "SALUS" zatrudniający 2 lekarzy rodzinnych i 4 pielęgniarki oraz gabinet stomatologiczny, zatrudniający 1 stomatologa. Ośrodek prowadzi także utworzony przy pomocy gminy gabinet rehabilitacyjny, w którym zatrudnia jednego rehabilitanta.

Pacjenci przyjmowani są w budynkach należących do gminy - część nowa i część zmodernizowana po starym Ośrodku Zdrowia. Na parterze znajdują się 3 gabinety lekarskie, 2 gabinety zabiegowe oraz 2 pomieszczenia gabinetu rehabilitacyjnego. Ponadto jedno pomieszczenie zajmuje punkt konsultacyjny dla osób z uzależnieniami.

Według danych z Regionalnego Banku Danych w 2006 roku w ośrodku zdrowia udzielono 20 002 porad ogólnodostępnych.

W gminie funkcjonuje jedna prywatna apteka, zlokalizowana w Grudusku.

10. Pomoc społeczna

Na podstawie Ustawy o pomocy społecznej z 29 listopada 1990 roku (Dz. U. Nr 87 poz. 506 utworzone zostały Ośrodki Pomocy Społecznej. Obecnie pomoc społeczna -instytucja polityki społecznej funkcjonuje według znowelizowanej Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. Nr 64, poz. 593). Zadaniem pomocy społecznej jest wsparcie osób i rodzin w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb, przezwyciężenia tymczasowych trudności życiowych, których sami nie są w stanie pokonać. Do zadań pomocy społecznej należy m.in. budowanie poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie możliwości do samodzielnego funkcjonowania i uczestnictwa w życiu społecznym jednostkom, rodzinom i grupom społecznym będącym w trudnej sytuacji życiowej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grudusku na dzień 31.12.2007r. zatrudniał 15 pracowników, z czego 5 osób (4 i ½ etatu) to pracownicy umysłowi ośrodka. W GOPS zatrudnionych było ponadto 10 opiekunek środowiskowych, w tym dwie opiekunki specjalistyczne. Gmina podzielona jest na dwa rejony opiekuńcze. Miejscowości, w których świadczone są usługi opiekuńcze to: Przywilcz, Grudusk, Kołaki Wielkie i Kołaki Małe, Wiksin, Andrychy, Leśniewo Górne i Łysakowo.

Tabela nr: 6 Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w Grudusku i jego wykonanie w 2006 i 2007 roku wraz z podziałem środków na określone cele.

Zadania Wojewody Mazowieckiego				
Wyszczególnienie	Liczba rodzin objętych pomocą		Kwota przeznaczona na wyk. zadania	
	2006	2007	2006	2007
<i>Zadania zlecone:</i>				
Zasiłki stałe	9	9	23934,00	24780,94
Składka zdrowotna	9	15	3292,00	3982,98
Świadczenia rodzinne	294	290	717317,00	932225,74
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	2	2	35967,70	36989,23
Kłeska suszy	163	20	204228,00	20704,00
<i>Zadania celowe:</i>				
Zasiłki okresowe	31	31	15987,00	17299,70
Dożywianie	120	61	40000,00	40000,00
<i>Zadania własne:</i>				
Zasiłki celowe	67	75	39530,00	26168,03
Usługi opiekuńcze	13	12	83425,00	118518,43
Dożywianie	120 dzieci- 19393 27 rodzin wypł.zasiłki- 17660 doposaż. stołówki - 12947	61	10000,00	11000,00

Na podstawie analizy udzielonych przez GOPS świadczeń pieniężnych w 2007r. wynika, że wydatkowano 1379277,49zł, z czego 1018682,89 to zadania zlecone, a 205797,83 zadania własne.

Dodatkowo od roku 2005 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grudusku współpracuje z Hospicjum Królowej Apostołów w Mławie, skąd otrzymuje żywność z Banku Żywności SOS w Warszawie w ramach programu „Europejski Program Pomocy Najbardziej Potrzebującym (PEAD)”. Urozmaiciło to w znacznym stopniu formy pomocy stosowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grudusku.

11. Bezpieczeństwo

Na terenie gminy Grudusk działa 9 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej: Grudusk, Leśniewo Dolne, Łysakowo, Mierzanowo, Przywilcz, Stryjewe Wielkie, Zakrzewo Wielkie, Wiksin, Żarnowo. Dwie z wyżej wymienionych jednostek zostały włączone do KSRG – OSP Grudusk i OSP Łysakowo.

Jednostki OSP liczą ogółem 200 członków – 183 w wieku 18-60 lat i 17 powyżej 60 roku życia. Powołano także 2 Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze w Łysakowie i Grudusku, które liczą łącznie 14 druhow.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają policjanci z Rewiru Dzielnicowych w Grudusku, podporządkowanemu Posterunkowi Policji w Regiminie.

Na terenie działania Rewiru Dzielnicowych w Grudusku nie odnotowano przestępstw brutalnych oraz takich, które wywarły by lęk i obawy mieszkańców gminy Grudusk.

Tabela nr: 7 Wykaz popełnionych przestępstw i wykroczeń na terenie gminy Grudusk w 2001, 2003 i 2006 roku

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2001</i>	<i>2003</i>	<i>2006</i>
Kradzieże z włamaniem	16	7	11
Kradzież	11	0	8
Kradzież samochodu	0	1	0
Rozbój	3	1	2
Nietrzeźwy kierujący	10	16	8
Kradzież dokumentu	1	2	4
Podrobienie dokumentów	2	2	0
Niealimentacja	4	3	1
Znęcanie	7	2	5
Uszkodzenia mienia	2	4	3
Groźby	4	2	2
Wyrąb drzewa w lesie	0	1	0
Krótkotrwałe użycie pojazdu	0	1	0
Uszkodzenie ciała	0	2	0
Znieważenie funkcjonariusza policji	0	1	0
Paserstwo	6	0	0
Nielegalne posiadanie broni	1	0	0

Z informacji uzyskanych z Rewiru Dzielnicowych w Grudusku o stanie bezpieczeństwa na terenie gminy w I półroczu 2006 roku wynika, że największe zagrożenia na jej terenie to kradzieże, włamania, nietrzeźwi kierujący, groźby, znęcania i uszkodzenia mienia. W tym okresie przeprowadzonych zostało 35 dochodzeń. Miejscowością najbardziej zagrożoną przestępczością okazał się Grudusk. Skierowano 22 wnioski o ukaranie za wykroczenia, natomiast postępowanie mandatowe zastosowano w 29 przypadkach.

12. Infrastruktura techniczna gminy

12.1 Drogi

Drogi wojewódzkie o łącznej długości ok. 21,8 km na terenie gminy, tworzą szkielet układu drogowego w gminie: droga Nr 544 (dł. ok. 7,8 km) Brodnica – Lidzbark – Działdowo – Mława – Przasnysz i droga Nr 616 (dł. ok. 14,0 km) Rębielin – Ciechanów. Posiadają one nawierzchnię utwardzoną – bitumiczną, wymagającą prowadzenia bieżących robót konserwacyjno – utrzymaniowych.

Według danych generalnego pomiaru ruchu średni dobowy ruch pojazdów samochodowych wynosił: 1

1) na drodze Nr 544, na odcinku Mława – Grudusk:

-1800 pojazdów na dobę w 1995 r.

-3105 pojazdów na dobę w 2005 r.

2) na drodze Nr 616, na odcinku do Ciechanowa:

-1300 pojazdów na dobę w 1995 r.

-1681 pojazdów na dobę w 2005 r.

na odcinku do Chorzel:

-900 pojazdów na dobę w 1995 r.

-952 pojazdy na dobę w 2005 r.

Dla pełnego bezpieczeństwa ruchu wymagane jest ułożenie chodników przy ulicy Konopnickiej i Żeromskiego w Grudusku, w miejscowości Wiśniewo, Leśniewo oraz Klary a także modernizacja drogi Nr 616 na odcinku Chorzele - Grudusk, polegająca na poszerzeniu tej drogi i remoncie nawierzchni na niektórych jej odcinkach.

Przez teren gminy przebiegają następujące drogi powiatowe:

Sieć dróg powiatowych na terenie gminy stanowi osiem dróg o łącznej długości 43,6 km:

- Nr 2318 W Grudusk – Żarnowo – Szpaki- Szumsk (dł. 4,9 km)
- Nr 1201 W Kołaki – Grudusk (dł. 2,9 km)
- Nr 1203 W Przywilcz – Nieborzyn - Dzbonie (dł. 10,3 km)
- Nr 1204 W Łysakowo – Stryjewe (dł. 5,1 km)
- Nr 1205 W Humięcino –Andrychy (od drogi nr 616 – Humięcino Retki) (dł. 3,4 km)
- Nr 2319W Przywilcz – Łysakowo – Zakrzewo - Żmijewo Kuce (dł. 9,7 km)
- Nr 1206 W Grudusk – Łysakowo (dł. 4,6 km)
- Nr 2320 W Piegłowo – Kozły – Łysakowo (dł. 2,7 km)

Drogi powiatowe na 94% długości posiadają nawierzchnię utwardzoną – bitumiczną i brukową, jednakże w znacznym stopniu nie spełniają wymogów technicznych dróg V kl. głównie ze względu na zbyt wąskie jezdnie i brak poboczy.

Drogi gminne (37 dróg) o łącznej długości ok. 59 km, stanowią uzupełnienie układu drogowego. Obsługują przede wszystkim zabudowę kolonijną oraz stanowią połączenia między wsiami i ułatwiają dojazdy do użytków rolnych. 20,6 km dróg to drogi o nawierzchni bitumicznej, 3 km o nawierzchni brukowej a 35,4 km to drogi gruntowo - żwirowe.

Ponadto 73,5 km stanowią drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych (tzw. drogi polne). W gminie Grudusk znajduje się jeden most w miejscowości Borzuchowo.

Tabela nr 8: Wykaz dróg gminnych

Lp.	Nazwa i numer drogi	Długość drogi	Nawierzchnia	Rok przebudowy
1	Nr 120501W Żarnowo - Dębiny	2 km	żwirowo-gruntowa	
2	Nr 120502W Żarnowo – Wiksin - Rąbież	2,4 km	na odcinku Żarnowo-Wiksin (ok. 1,8 km) nawierzchnia bitumiczna	2005
3	Nr 120503W Grudusk - Garlino	1,5 km	gruntowa	
4	Nr 120504W Rąbież - Zawady	1,6 km	ok. 0,765 km bitumiczna	1994
5	Nr 120505W Rąbież - Kołaki	1,5 km	żwirowo- gruntowa	
6	Nr 120506W Grudusk – Purzyce Trojany	2,5 km	żwirowa	
7	Nr 120507W Wiśniewo – Pszczółki Górne	1,5 km	bitumiczna	2006
8	Nr 120508W Wiśniewo – Kosmówka	0,750 km	gruntowa	
9	Nr 120509W Kołaki Wielkie - Kosmowo	1 km	żwirowa	
10	Nr 120510W Purzyce Trojany - Mierzanowo	2,371 km	ok. 800 bitumiczna, gruntowa	
11	Nr 120511W Grudusk – Pszczółki Czubaki	1,450 km	żwirowo- gruntowa	
12	Nr 120512W Droga wojewódzka nr 616 – Pszczółki Szerszenie	2,315 km	bitumiczna	1998
13	Nr 120513W Droga wojewódzka nr 616 – Strzelnia	0,746 km	bitumiczna	1997
14	Nr 120514W Strzelnia – Sokołowo Kol.	1,750 km	gruntowa	
15	Nr 120515 Sokołowo – Sokołowo Kol.	0,5 km	żwirowa	
16	Nr 120516W Pszczółki Górne - Żebry	1,940 km	gruntowo- żwirowa	
17	Nr 120517W Pszczółki - Przywilcz	1,944 km	żwirowo- gruntowa	
18	Nr 120518W Przywilcz - Zembrzus	1,5 km	żwirowa	
19	Nr 120519W Przywilcz - Kuskowo	2 km	żwirowa	2006
20	Nr 120520W Sokólnik - Garlino	0,856 km	bitumiczna	2004
21	Nr 120521W Nieborzyn – Nieborzyn Kolonie	1,647 km	bitumiczna	2008
22	Nr 120522W Stryjewe – Leśniewo Dolne	1,5 km	gruntowa	
23	Nr 120523W Leśniewo Dolne – Leśniewo Górne	0,859 km	brukowa	
24	Nr 120524W Leśniewo Dolne - droga wojewódzka nr 616	1,653 km	bitumiczna	2003
25	Nr 120525W Leśniewo Dolne – Leśniewo Górne Kol. - Przybyszewo	1 km	gruntowo- żwirowa	
26	Nr 120526W Leśniewo Górne – Humięcino Andrychy Kol.	1,5 km	gruntowa	
27	Nr 120527W Łysakowo – Andrychy - Zeńbok	3,722 km	bitumiczna	2004
28	Nr 120528W Humięcino – Humięcino Retki	1,522 km	bitumiczna	2004
29	Nr 120529W Humięcino Retki – Zakrzewo Małe	1,250 km	gruntowa	
30	Nr 120530W Zakrzewo Wielkie – Zakrzewo Małe	0,600 km	bitumiczna	2007
31	Nr 120531W Zakrzewo - Mierzanowo	1,750 km	gruntowa	
32	Nr 120532W Mierzanowo – Mierzanowo Kol.	0,800 km	gruntowo- żwirowa	
33	Nr 120533W Purzyce Rozwory – Purzyce Trojany – Borzuchowo - Piegłowo	2,149 km 0,926 km	bitumiczna	przed 1990 2005
34	Nr 120534W Stryjewe - Nieborzyn	1,5 km	żwirowo- gruntowa	
35	Nr 120535W Łysakowo - Strzelnia	2 km	gruntowa	

36	Nr 120536W Kołaki Wielkie - Wiśniewo	1,5 km	gruntowa	
37	Nr 120537W Wiśniewo – Pszczółki Czubaki	1 km	gruntowa	
Ogółem		59 km		

Na terenie gminy funkcjonują dwie stacje paliw płynnych, w tym jedna prowadzi sprzedaż auto - gazu. Stacje te znajdują się w Grudusku przy drodze wojewódzkiej nr 544.

W zakresie komunikacji zbiorowej, głównym przewoźnikiem jest PKS Mława, PKS Ciechanów i PKS Przasnysz, obsługujący większość miejscowości w gminie. Ponadto na terenie gminy kursują dwa autobusy gminne przewożące dzieci do podległych szkół.

Na terenie gminy Grudusk nie występuje transport kolejowy. Istnieje kolejka wąskotorowa, która funkcjonuje sezonowo w okresie letnim, w celach turystycznych.

12.2 Wodociągi

Stopień zwodociągowania gminy wynosi 99,9 %. Osoby (4-5 gospodarstw), które nie posiadają wody uczyniły to z własnej woli rezygnując z podłączenia. Zaopatrzenie mieszkańców gminy w wodę odbywa się z 6-ściu stacji uzdatniania wody. Dzieje się tak ze względu na dość niskie zasoby wód głębinowych na naszym terenie. Funkcjonują Stacje Uzdatniania Wody w Grudusku, w Przywilczu, w Stryjewie, w Humięcinie i w Wiksinie.

Stacja Uzdatniania Wody w Grudusku powstała w latach sześćdziesiątych ubiegłego stulecia. W pierwszych latach swojego funkcjonowania zabezpieczała wodę dla Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Grudusku. W kolejnych latach z zasobów stacji korzystało coraz więcej odbiorców oraz rozbudowywano linię wodociągową. Obecnie z tego ujęcia korzystają mieszkańcy wsi: Grudusk, Purzyce Trojany, Borzuchowo, Purzyce Rozwory, Sokólnik i Sokołowo. Wraz z rozwojem osadnictwa wzrasta ilość nowych przyłączy. Na dzień dzisiejszy stacja jest eksploatowana lecz urządzenia, głównie służące do uzdatniania wody nie spełniają swojej roli. Konieczne zatem jest zabezpieczenie wody dla odbiorców, stanowiących 1/3 mieszkańców gminy w czasie awarii prądu czy awarii urządzeń stacji.

W celu dostosowania do przepisów Unii Europejskiej należy przede wszystkim zapewnić odpowiednią jakość wody pitnej, w tym celu trzeba wybudować nową stację.

Stan techniczny sieci wodociągowej wymaga modernizacji. Zły stan wodociągu powoduje częste występowanie awarii. Sieć wodociągowa w Grudusku jest w większości siecią wybudowaną w końcu lat 60 i 70 ubiegłego wieku. Sieć wybudowano z rur azbestowych podlegających bezwzględnej wymianie. Linia wodociągowa na ulicy Żeromskiego przebiega w drodze wojewódzkiej i z uwagi na zwiększony tonaż taboru samochodowego występują częste awarie (pęknięcia rur), co także negatywnie wpływa na

jakość wody. Na terenie Gruduska większość hydrantów przeciwpożarowych i zasuw odcinających wodę jest nieczynna.

Ponadto w Gminie Grudusk funkcjonują Stacje Uzdatniania Wody w następujących miejscowościach:

1. Stacja Uzdatniania Wody w Humięcinie – liczba mieszkańców podłączonych do danego wodociągu zbiorczego 114 gospodarstw domowych co stanowi 456 osób. Jest to nowa stacja wybudowana w 1995r. ze zbiornikiem wyrównawczym na 50m³ wody . Stan techniczny dobry.
2. Stacja Uzdatniania Wody w Stryjewie – liczba mieszkańców podłączonych do danego wodociągu zbiorczego 88 gospodarstw domowych co stanowi 352 osoby oraz gospodarstwa domowe z innych gmin. Wymagana jest modernizacja istniejącej stacji o budowę zbiornika wyrównawczego.
3. Stacja Uzdatniania Wody w Przywilczu – liczba mieszkańców podłączonych do danego wodociągu zbiorczego 121 gospodarstw domowych co stanowi 484 osoby. Ze względu na zły stan techniczny SUW wymagana jest budowa nowej stacji w tej miejscowości.
4. Stacja Uzdatniania Wody w Wiksinie – liczba mieszkańców podłączonych do danego wodociągu zbiorczego 182 gospodarstw domowych co stanowi 750 osób. Wymagana jest modernizacja istniejącej stacji o budowę zbiornika wyrównawczego.

12.3 Kanalizacja sanitarna

W miejscowości Grudusk w roku 1997 została oddana do użytku oczyszczalnia ścieków typu mechaniczno - biologiczna „HYDROCENTRUM”. Wydajność oczyszczalni wynosi $Q_{\text{śr}}=300\text{m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{max}}=380\text{m}^3/\text{d}$.

Na podstawie Rozporządzenia Nr 152 Wojewody Mazowieckiego z dnia 28 października 2005r. wyznaczona została aglomeracja Grudusk, do której należą miejscowości: Grudusk, Rąbież Gruduski, Wiksin, Kołaki Małe, Kołaki Wielkie i Sokołowo. Równoważna liczba mieszkańców dla aglomeracji wynosi 2159. Na dzień 31.12.2006r. długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej wynosi ok. 18,8 km, głównie jest to sieć grawitacyjna ok. 17,7 km. Liczba mieszkańców objętych kanalizacją sanitarną wynosi 1670 – ok. 40% wszystkich mieszkańców gminy.

W ramach powyższych działań wybudowano pompownie ścieków: 4 w Grudusku, 1 w Wiksinie i 1 w Rąbieżu Gruduskim. Pozostałe gospodarstwa domowe korzystają z szamb przydomowych oraz oczyszczalni przyzagrodowych Typu „SOTRALENTZ”, których dotychczas wybudowano w Gminie 27. Oczyszczalnie te powstały w latach 1996-1997r. w

miejsowościach posiadających rozproszoną zabudowę oraz w czasie ich wodociągowania (Pszczółki, Strzelnia). Wprowadzenie tego typu rozwiązania było pewnego rodzaju testem, czy na takim terenie - o słabo przepuszczalnym gruncie oczyszczalnie te spełnią swoją funkcję.

Ścieki z szamb przydomowych opróżniane są przez wozy asenizacyjne i dowożone na oczyszczalnie ścieków.

Gmina posiada opracowany program gospodarki ściekowej dla pozostałych miejscowości. Realizacja zadania będzie przebiegała przy wsparciu środkami z Unii Europejskiej.

12.4 Gospodarka odpadami

Gospodarkę odpadami w Gminie Grudusk reguluje „Plan Gospodarki Odpadami” zatwierdzony uchwałą Nr 126/XIX/2004 z dnia 29.07.2004r. Odpady stałe kierowane są na Gminne Składowisko Odpadów znajdujące się w miejscowości Humięcino – Koski. Składowisko obejmuje obszar ok. 2,3 ha powierzchni, z czego 1,30 ha stanowi rampa przeładunkowa i droga, 0,87 ha niecka składowiska, na której deponuje się odpady niesegregowane a pozostały teren to wiaty na odpady segregowane. W gminie Grudusk prowadzona jest także selektywna zbiórka odpadów. W większości miejscowości znajdują się pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów, w pozostałych miejscowości mieszkańcy segregują odpady do worków oznaczonych odpowiednimi kolorami, które następnie wywożone są na składowisko odpadów.

Posegregowane odpady (szkło, plastik, folia, karton) przekazywane są następnie firmie „Zielone Miasto” z Mławy zajmującej się skupem i sprzedażą surowców wtórnych. Na dzień dzisiejszy brakuje środków finansowych na modernizację i doposażenie składowiska.

Składowisko będzie eksploatowane najprawdopodobniej do roku 2012 w związku z planowanym utworzeniem składowiska odpadów wraz z sortownią w Woli Wierzbowskiej gmina Ciechanów, obejmującego kilkanaście gmin w ramach Międzygminnego Związku Regionu Ciechanowskiego.

12.5 Energetyka

Dostawcą energii elektrycznej na terenie gminy Grudusk jest ENERGA-OPERATOR Oddział w Płocku. Przez teren gminy przebiega linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji Mława – Ciechanów, z której zasilana jest stacja GPZ – tu 110/15kW zlokalizowana w Grudusku a następnie obiekty znajdujące się na terenie gminy. Ze stacji tej wyprowadzona jest sieć rozdzielcza średniego napięcia 15kW z przewagą odcinków napowietrznych. Największą grupą odbiorców energii elektrycznej jest sektor mieszkalnictwa

(73,5%), następnie obiekty użyteczności publicznej, usług i handlu (22,1%) oraz obiekty przemysłowe (2,2%) w całkowitym zużyciu energii elektrycznej.

Od roku 2004 na terenie gminy Grudusk rozpoczęte zostały działania zmierzające do budowy siłowni wiatrowych. Firma „Siłownie Wiatrowe S.A.”, a później „EKOPLAN” planuje budowę 23 szt. siłowni wiatrowych o mocy 2 MW lub 24 szt. o mocy 3MW na terenie gminy w miejscowościach: Grudusk, Kołaki Wielkie, Wiśniewo, Pszczółki Górne, Przywilcz, Humięcino, Koski, Stryjowo Wielkie, Nieborzyn i Żarnowo. Całkowita moc planowanej farmy w pierwszym etapie nie przekroczy 45 MW, której instalacja umożliwi wyprodukowanie ok. 162 GWh/rok „zielonej” energii elektrycznej przy analogicznej wartości współczynnika wykorzystania mocy na poziomie 32%.

12.6 Gazownictwo

Gmina Grudusk znajduje się w zasięgu działania Mazowieckiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Gazownia Warszawska, niestety obecnie na terenie gminy nie funkcjonuje system gazowniczy, czego bezpośrednią przyczyną jest duże oddalenie od sieci gazowych. Na podstawie wytycznych Przedsiębiorstwa Gazowniczego gazyfikacja gminy może zostać przeprowadzona poprzez wpięcie do gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Płońsk-Mława DN 400 o ciśnieniu max. roboczym (MOP) 6,3 MPa, bezpośrednio ze stacji gazowej I^o zlokalizowanej w Konopkach gm. Stupsk i w Lekowie gm. Regimin lub przez bezpośrednie włączenie się do gazociągu śr/c dn 160 o max. ciśnieniu roboczym (MOP) 0,5 MPa w Nosarzewie².

Władze województwa przewidują przeprowadzenie gazu od strony Przasnysza i Czernic Borowych (po wybudowaniu gazociągu od Ciechanowa do Krasnego i Przasnysza). Realizacja przedsięwzięcia wymagać będzie współdziałania sąsiednich gmin.

12.7 Telekomunikacja

W zakresie telekomunikacji nastąpił wzrost dostępności telefonów dla mieszkańców gminy m.in. poprzez rozwój sieci kablowej i automatycznej centrali telefonicznej wg danych TP obsada telefonów stacjonarnych na 100 mieszkańców wynosi 20. Stacje bazowe telefonii komórkowej posiadają przede wszystkim znaczenie ponadlokalne.

Uzupełnieniem telefonii stacjonarnej są trzy stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej znajdujące się w Grudusku, Przywilczu i Wiśniewie.

Stopniowo zwiększa się także dostęp do Internetu na obszarze gminy, chociaż możliwość istniejącej sieci teletechnicznej nie pozwala na korzystanie z neostrady mieszkańcom z miejscowości oddalonych od Gruduska w promieniu ok. 3,5 km.

² „Projekt założeń do planu zaopatrzenia Gminy Grudusk w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”.

ROZDZIAŁ III

CELE STRATEGICZNE A KIERUNKI ROZWOJU GMINY GRUDUSK

Strategia rozwoju Gminy Grudusk została przyjęta przez Radę Gminy Grudusk (Uchwała Nr 44/X/2007 Rady Gminy Grudusk z dnia 5 grudnia 2007r.) jako dokument wiodący z punktu widzenia rozwoju gminy. Strategia przedstawia uwarunkowania społeczno - gospodarcze i tendencje rozwojowe poszczególnych dziedzin życia społecznego i gospodarczego.

Strategia wytycza 3 najważniejsze – cele strategiczne:

- 1. Rozwój gospodarczy gminy**

- 2. Ochrona środowiska i zabezpieczenie trwałości dziedzictwa kulturalnego.**

- 3. Rozwój kapitału społecznego.**

Cele te wskazują na obszary, które muszą stać się miejscem niezbędnych inwestycji i działań, które muszą zostać wykonane, aby cele strategiczne zostały zrealizowane. Strategia wytycza kluczowe dla gminy obszary działań do roku 2013. Ze względu na to, że strategia nie określa kiedy jakie zadania i w jaki sposób mają być zrealizowane jej autorzy postulują opracowanie na poszczególne lata lokalnych planów rozwoju lub innych programów i planów wynikających z potrzeb.

Strategia Rozwoju Gminy Grudusk wytycza cele strategiczne i odpowiadające im cele operacyjne:

CEL STRATEGICZNY NR I: ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY

Cel operacyjny 1 Podniesienie efektywności i konkurencyjności gospodarstw rolnych

1. Inicjowanie działań na rzecz wdrażania w rolnictwie nowoczesnych metod produkcji
2. Wzmacnianie konkurencyjności gospodarstw rolnych poprzez ich modernizację i tworzenie różnorodnych form powiązań
3. Tworzenie warunków do rozwoju różnorodnych form kształcenia
4. Regulacja stosunków wodnych w glebie (ok. 2100 ha)

5. Inicjowanie i współpraca z jednostkami nadrzędnymi i badawczo - rozwojowymi celem wprowadzenia rozwiązań innowacyjnych, poprawiających efektywność gospodarowania.

Cel operacyjny 2 Rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej

1. Tworzenie dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej
2. Wspieranie doradztwa prawno - finansowego podmiotów gospodarczych
3. Wspieranie inwestycji w infrastrukturę ułatwiającą prowadzenie działalności gospodarczej
4. Przygotowanie terenów do lokalizacji działalności biznesowej
5. Podjęcie działań w kierunku utworzenia specjalnej strefy ekonomicznej
6. Organizacja szkoleń w zakresie prowadzenia własnego biznesu
7. Tworzenie zachęt w postaci ulg podatkowych dla podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą
8. Wykorzystanie Stowarzyszenia na rzecz Rozwoju Gminy Grudusk do aktywizacji środowiska w zakresie podejmowania działań integracyjnych.
9. Uczestnictwo podmiotów w programie LEADER.

Cel operacyjny 3 Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej w gminie

1. Poprawa dostępności komunikacyjnej i transportu poprzez rozbudowę ciągów drogowych
2. Poprawa poziomu usług komunalnych
3. Tworzenie właściwego klimatu do powstawania podmiotów wykorzystujących odnawialne źródła energii
4. Wykup terenów pod inwestycje przemysłowe i ich uzbrojenie
5. Rozbudowa infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą.

Cel operacyjny 4 Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy

1. Współpraca w zakresie budowy ścieżek rowerowych oraz tworzenia bazy turystyczno - rekreacyjnej
2. Wspieranie działalności gospodarstw agroturystycznych
3. Zalesianie gruntów
4. Budowa ścieżek rowerowych
5. Ochrona najcenniejszych wartości krajobrazu
6. Budowa zbiorników retencyjnych celem przeciwdziałania deficytowi wodnemu.
7. Renowacja średniowiecznego grodziska „Zielona Góra”.

CEL STRATEGICZNY NR II OCHRONA ŚRODOWISKA I ZABEZPIECZENIE

TRWAŁOŚCI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO:

Cel operacyjny 1 Przeciwdziałanie degradacji krajobrazu i środowiska przyrodniczego:

1. Zwiększenie ilości oczyszczanych ścieków komunalnych i przemysłowych
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej
 - budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków na obszarach o rozproszonej zabudowie
 - stosowanie przywilejów wobec podmiotów dowożących ścieki do oczyszczalni
 - modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Grudusku
2. Rozbudowa systemu zbiórki odpadów komunalnych ze szczególnym uwzględnieniem odzyskiwanych
 - doposażenie Zakładu Komunalnego w specjalistyczny sprzęt
 - nawiązywanie nowych kontaktów z odbiorcami posegregowanych odpadów
3. Współdziałanie w tworzeniu systemu segregacji odpadów w ramach Związku Celowego Gmin powiatu ciechanowskiego
4. Sprzyjanie inicjatywom rolników w zakresie gospodarki odpadami powierzonymi.

Cel operacyjny 2 Ochrona i promocja wartości kulturowych:

1. Kontynuacja procesu rejestracji i inwentaryzacji zabytków gminy
2. Konserwacja i rewaloryzacja obiektów w celu przywrócenia ich wartości kulturowych, artystycznych i funkcjonalnych
odbudowa i renowacja Dworu w Wiksinie
3. Ekspozycja zabytków i wartości kulturowych
4. Współpraca z właścicielami zabytków w celu organizacji i wsparcia opieki nad zabytkami
5. Podejmowanie działań dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej i edukacyjnej zabytków
6. Pozyskiwanie środków na renowację zabytków będących własnością gminy
umieszczanie tablic informacyjnych przy obiektach, zawierających podstawowe dane historyczne o obiekcie
7. Oznakowanie obiektów w celach turystyczno - edukacyjnych.

Cel operacyjny 3 Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy:

1. Tworzenie mechanizmów do zwiększenia aktywizacji pracy GCI
2. Ciągła aktualizacja i rozbudowa strony internetowej gminy

3. Dążenie do nawiązania współpracy z innymi gminami, Lokalną Organizacją Turystyczną, stowarzyszeniami i związkami
4. Poszukiwanie partnerów zagranicznych.

CEL STRATEGICZNY NR III ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

Cel operacyjny 1 Przeciwdziałanie bezrobociu:

1. Wspieranie inicjatyw w zakresie przedsiębiorczości
2. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej
 - Diagnoza oczekiwań osób bezrobotnych
 - Podnoszenie kwalifikacji bezrobotnych
 - Nabycie nowych umiejętności
 - Aktywne poszukiwanie pracy
 - Rozwój GCI w zakresie pomocy osobom bezrobotnym
3. Ścisła współpraca w Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie:
 - Organizacji szkoleń
 - Organizacji stażów
 - Organizacji robót publicznych
 - Organizacji robót interwencyjnych
 - Innych form aktywizacji osób bezrobotnych.

Cel operacyjny 2 Podniesienie poziomu kształcenia:

1. Podniesienie standardów edukacji poprzez modernizację i remonty istniejących szkół
2. Sukcesywne doposażanie szkół w sprzęt i pomoce naukowe
3. Tworzenie warunków do doksztalcania nauczycieli
4. Dobór wysoko kwalifikowanych kadr do pracy w szkole
5. Wsparcie istniejących i tworzenie nowych kół zainteresowań.

Cel operacyjny nr 3 Rozwój społeczeństwa informacyjnego:

1. Dążenie do pełnego rozszerzania obszaru Gminy Grudusk z pełną dostępnością do Internetu
2. Wyposażenie świetlic, remiz i szkół w stanowiska komputerowe
3. Pełne dostosowanie funkcjonowania urzędu do standardów Unii Europejskiej.

Cel operacyjny nr 4 Podniesienie standardów ochrony zdrowia i zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych:

1. Dążenie do rozszerzenia usług w zakresie opieki i profilaktyki zdrowotnej przez NZOZ, w tym m.in.:
 - Gabinet ginekologiczny

- Gabinet rehabilitacyjny
2. Współpraca z instytucjami odpowiedzialnymi za profilaktykę zdrowotną
 3. Wprowadzanie i realizacja przy współpracy ze Związkiem Zdrowych Miast i Gmin lokalnych programów prozdrowotnych
 4. Organizacja spotkań, festynów i innych imprez mających na celu poprawę zdrowotności społeczeństwa.

Cel operacyjny nr 5 Poprawa bezpieczeństwa publicznego:

1. Budowa sieci monitoringu wizyjnego w miejscach zagrożonych przestępczością
2. Modernizacja obiektów OSP i dostosowanie ich do potrzeb jednostek
3. Systematyczne doposażanie jednostek OSP w odpowiedniej jakości sprzęt przeciwpożarowy i do ratownictwa drogowego
4. Systematyczne szkolenie strażaków, zwiększanie ich stażu poprzez docenianie ich wyników pracy
5. Rozszerzanie świadomości mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa poprzez organizację spotkań i szkoleń tematycznych
6. Zacieśnianie współpracy z PSP i innymi organizacjami na rzecz bezpieczeństwa przeciwpożarowego
7. Współpraca z policją i innymi organizacjami na rzecz zwalczania patologii społecznej.

Cel operacyjny nr 6 Poprawa warunków mieszkaniowych mieszkańców oraz otoczenia, w którym żyją:

1. Rozbudowa sieci kanalizacji w gminie
2. Uzbrojenie nowych działek pod budownictwo w odpowiednią infrastrukturę
3. Rozbudowa i modernizacja obiektów budownictwa socjalnego
4. Budowa ulic i dróg, usprawnienie dojazdów do posesji
5. Poprawa infrastruktury oświetleniowej
6. Gazyfikacja gminy
7. Modernizacja i dostosowanie świetlic, remiz wiejskich do potrzeb mieszkańców
8. Rozwój bazy sportowej
9. Wsparcie i rozwój bibliotek.

Cel operacyjny nr 7 Działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych:

1. Intensyfikacja działań GOPS na rzecz osób potrzebujących pomocy
 - Ze środków własnych
 - W wyniku współpracy z innymi organizacjami
2. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej

- Diagnoza oczekiwań osób bezrobotnych
 - Podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych
 - Przekwalifikowywanie
 - Wsparcie GCI jako doradcy w poszukiwaniu pracy
3. Wspieranie inicjatyw w zakresie powstawania i realizacji programów zapobiegających wykluczeniu społecznemu
 4. Tworzenie świetlic socjoterapeutycznych.

ROZDZIAŁ IV

WYTYCZENIE KIERUNKÓW ROZWOJU, WYZNACZENIE ICH ZAKRESÓW I ZIDENTYFIKOWANIE PROBLEMÓW

Lokalny Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Grudusk uwzględnia wszystkie obszary określone w Strategii i wytycza dla nich przekrojowe następujące trzy kierunki rozwoju:

ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY

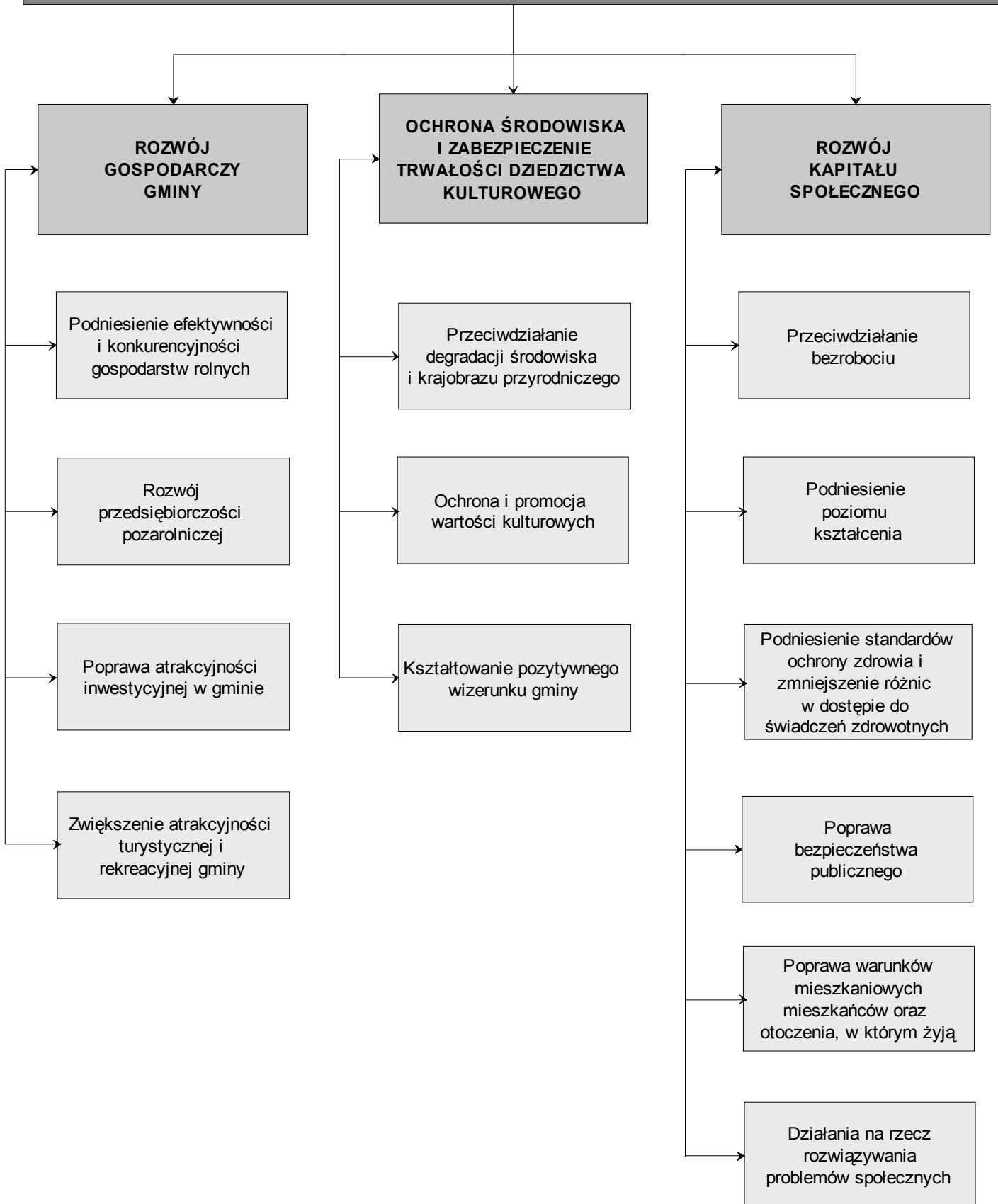
OCHRONA ŚRODOWISKA I ZABEZPIECZENIE TRWAŁOŚCI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

Każdy z trzech kierunków obejmuje kilka zakresów, które omówiono szczegółowo w kolejnym rozdziale. W każdym z wyznaczonych zakresów określono poszczególne zadania. Te z kolei są podstawą do określania już konkretnych projektów.

Wytyczone kierunki obejmują cele ze wszystkich obszarów określonych w Strategii Rozwoju Gminy Grudusk. Szczegółowe powiązanie poszczególnych obszarów strategicznych z kierunkami Lokalnego Planu Rozwoju Gminy Grudusk przedstawia zamieszczony poniżej schemat.

KIERUNKI

ROZDZIAŁ V

REALIZACJA KIERUNKU PIERWSZEGO

ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY

Realizacja kierunku będzie podstawą w realizacji rozwoju gminy. W ramach kierunku realizowane będą działania w zakresie wsparcia rozwoju szeroko pojętego rolnictwa i przedsiębiorczości. W ramach kierunku wyznaczono zakresy działań:

- Podniesienie efektywności i konkurencyjności gospodarstw rolnych
- Rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej
- Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej w gminie
- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy

1. Podniesienie efektywności i konkurencyjności gospodarstw rolnych

1.1. PROBLEMY

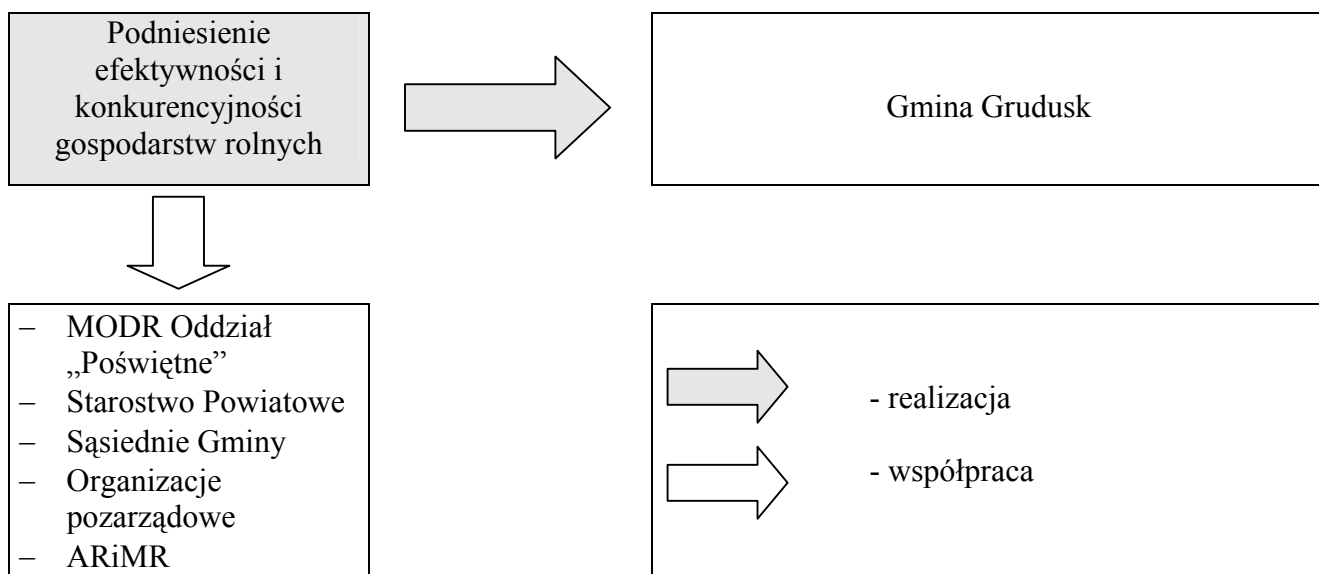
1. Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych
2. Wzrastające koszty produkcji rolnej i zwierzęcej
3. Niestabilność cen produktów rolnych
4. Niski stopień specjalizacji rolnictwa
5. Duża ilość osób utrzymująca się z pracy w rolnictwie
6. Niski poziom wykształcenia mieszkańców gminy
7. Mała liczba instytucji wspierających rozwój obszarów wiejskich i rynku rolnego
8. Brak grup producenckich
9. Niska opłacalność produkcji rolnej
10. Wysokie bezrobocia w rolnictwie
11. Niski popyt na produkty rolne
12. Wysokie ceny gruntów

1.2. ZADANIA

1. Obniżenie kosztów produkcji:
 - dalsza współpraca z Mazowieckim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego Poświętne Oddział „Poświętne” w Płońsku na rzecz rozwoju nowoczesnego rolnictwa
 - współpraca z Agencją Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa
 - organizacja szkoleń i konferencji dla rolników
2. wykorzystanie alternatywnych źródeł energii
3. rozpowszechnianie informacji o możliwych środkach pomocowych dla rolników

4. podejmowanie działań w kierunku utworzenia grup producenckich
5. unowocześnianie gospodarstw
6. przekwalifikowywanie rolników
7. rozwój przetwórstwa rolno - spożywczego
8. współpraca z gminami ościennymi na rzecz rolnictwa lokalnego
9. pozyskiwanie środków ze źródeł zewnętrznych

1. WDRAŻANIE

2. Rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej

2.1. PROBLEMY

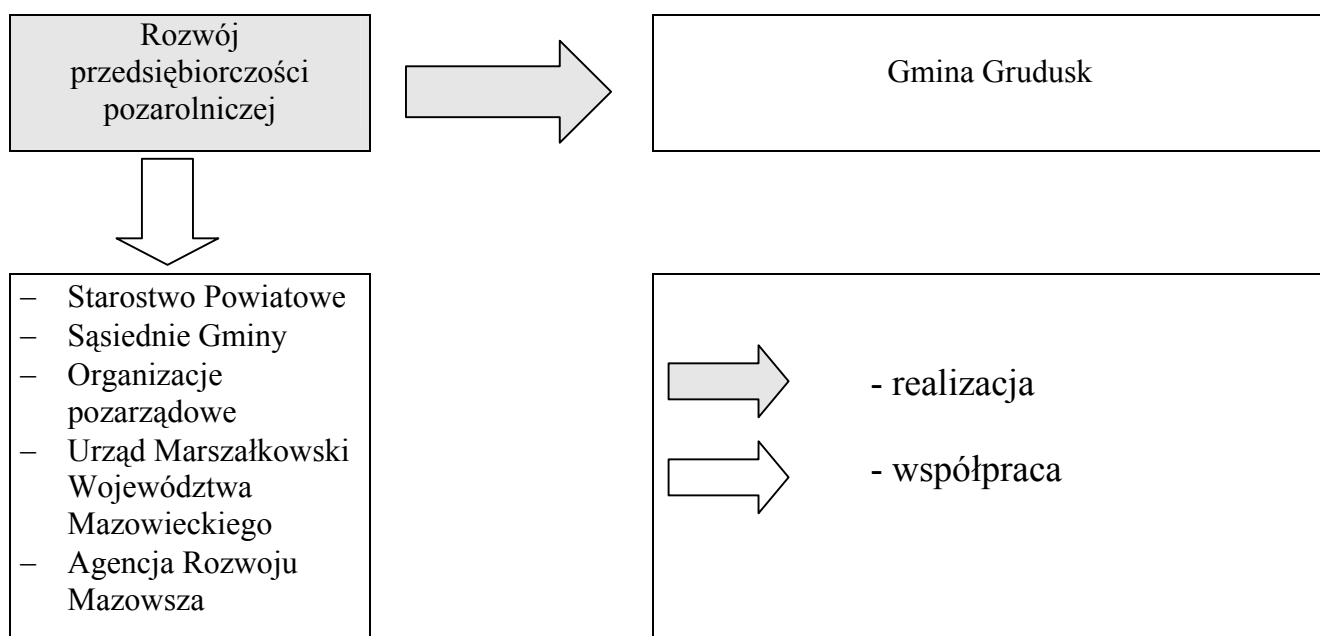
1. Rolniczy charakter gminy
2. Duża liczba osób utrzymująca się z pracy w rolnictwie
3. Mała ilość instytucji otoczenia biznesu
4. Brak konkurencyjnych ofert kredytowych dostosowanych do potrzeb i możliwości działalności pozarolniczej i wiejskiej przedsiębiorczości
5. Brak inwestorów w gminie
6. Niedostateczne uzbrojenie terenów pod inwestycje przemysłowe
7. Brak atrakcyjnych warunków do inwestowania
8. Duże bezrobocie w sektorze osób nie zajmujących się rolnictwem
9. Niski poziom wykształcenia mieszkańców
10. Migracja młodzieży do miast

2.2. ZADANIA

1. Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy

2. Opracowanie Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla całej gminy
3. Wyznaczenie i uzbrojenie terenów pod inwestycje
4. Rozpowszechnianie informacji o możliwości pozyskania środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej
5. Poprawa stanu jakości dróg
6. Rozbudowa kanalizacji sanitarnej
7. Kredyty preferencyjne i ulgi inwestycyjne
8. Doradztwo prawno – finansowe dla nowo powstałych podmiotów gospodarczych
9. Organizacja szkoleń w zakresie prowadzenia własnego biznesu

2.3. WDRAŻANIE

3. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej w gminie

3.1. PROBLEMY

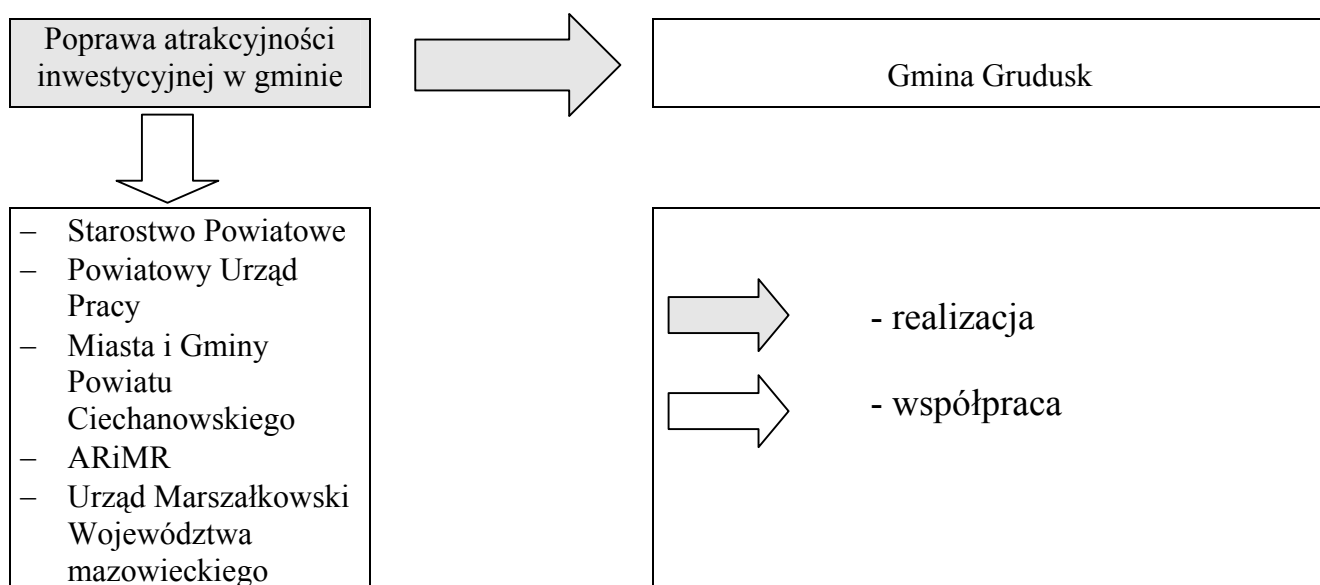
1. Brak inwestorów w gminie
2. Brak gminnej oferty inwestycyjnej
3. Niski poziom wykształcenia mieszkańców
4. Migracja młodzieży do miast
5. Brak oferty kredytowej dostosowanej do potrzeb i możliwości działalności wiejskiej przedsiębiorczości
6. Duże bezrobocie w sektorze osób nie zajmujących się rolnictwem
7. Niedostateczne uzbrojenie terenów pod inwestycje przemysłowe
8. Wysokie ceny gruntów

9. Brak instytucji otoczenia biznesu

3.2. ZADANIA

1. Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy w przemyśle i usługach
2. Utworzenie i realizacja programu edukacji ekonomicznej wśród młodzieży i dorosłych
3. Opracowanie pełnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy – z wyznaczeniem terenów pod działalność zakładów przetwórstwa rolno spożywczego
4. Wyznaczenie i uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą oraz budownictwo mieszkaniowe
5. Pomoc w uzyskaniu zgody na działalność gospodarczą
6. Rozwój i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

3.3 WDRAŻANIE

4. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy

4.1 PROBLEMY

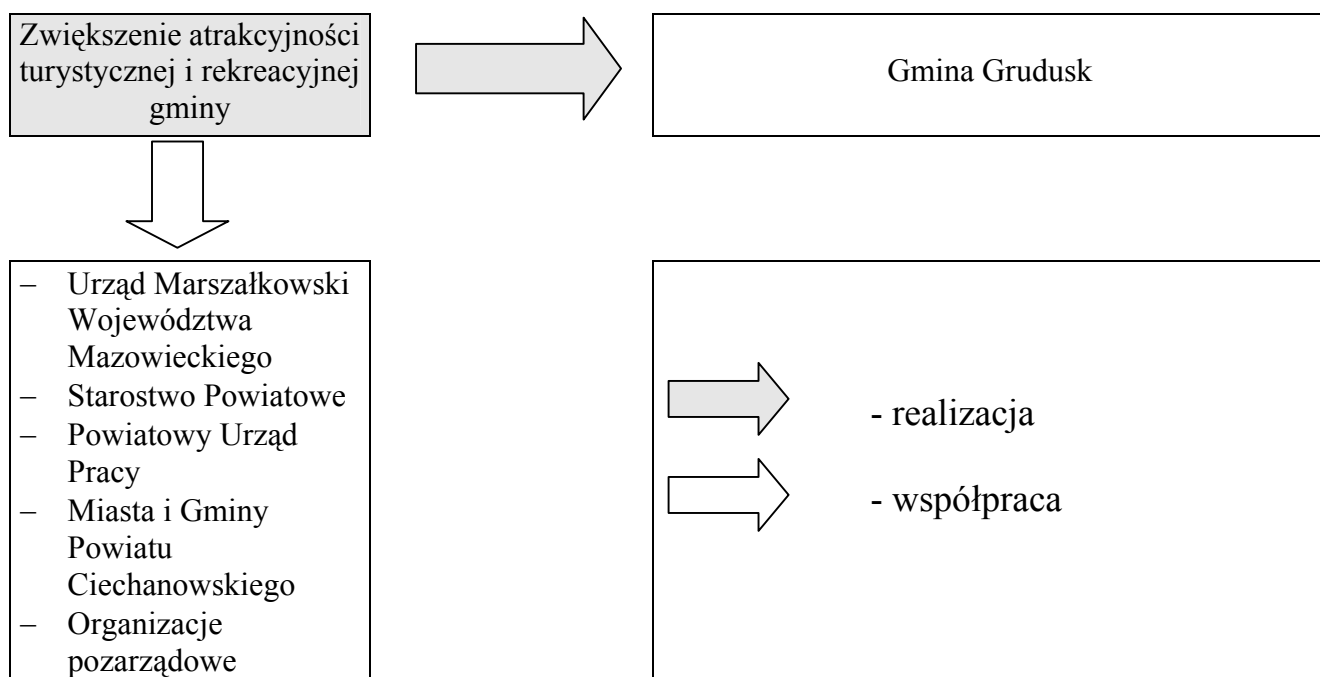
1. Brak oferty turystycznej, noclegowej oraz gastronomicznej
2. Mała ilość instytucji wspierających rozwój obszarów wiejskich
3. Brak miejsc spędzania wolnego czasu przez młodzież i dorosłych (parku, kawiarni, świetlic, itp.)
4. Brak zbiorników retencyjnych
5. Niska lesistość
6. Niski poziom wyposażenia i zły stan techniczny wiejskich świetlic i remiz OSP

7. Brak ścieżek rowerowych
8. Słabo rozwinięta baza sportowa poza miejscowością Grudusk
9. Niskie zaangażowanie mieszkańców w działalność kulturalną

4.2 ZADANIA

5. Reaktywacja świetlic wiejskich
6. Budowa zalewu w Grudusku
7. Promocja zdrowego stylu życia
8. Budowa ścieżek rowerowych i edukacyjno - zdrowotnych
9. Budowa placów gier i zabaw
10. Rozwój działalności Gminnego Ośrodka Kultury
11. Utworzenie folderu promującego Gminę Grudusk
12. Rozwój agroturystyki
13. Dalsza współpraca z Lokalną Organizacją Turystyczną Północnego Mazowsza
14. Opieka, konserwacja i utrzymanie pomników przyrody i zabytków

4. WDRAŻANIE

ROZDZIAŁ VI

REALIZACJA KIERUNKU DRUGIEGO

OCHRONA ŚRODOWISKA I ZABEZPIECZENIE TRWAŁOŚCI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Realizacja kierunku drugiego zajmuje się potrzebami mieszkańców ale również dba o czystość i estetykę gminy tzw. wizytówkę gminy. Wytyczone zakresy działań w ramach Kierunku drugiego to:

- Przeciwdziałanie degradacji środowiska i krajobrazu przyrodniczego
- Ochrona i promocja wartości kulturowych
- Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy

1. Przeciwdziałanie degradacji środowiska i krajobrazu przyrodniczego

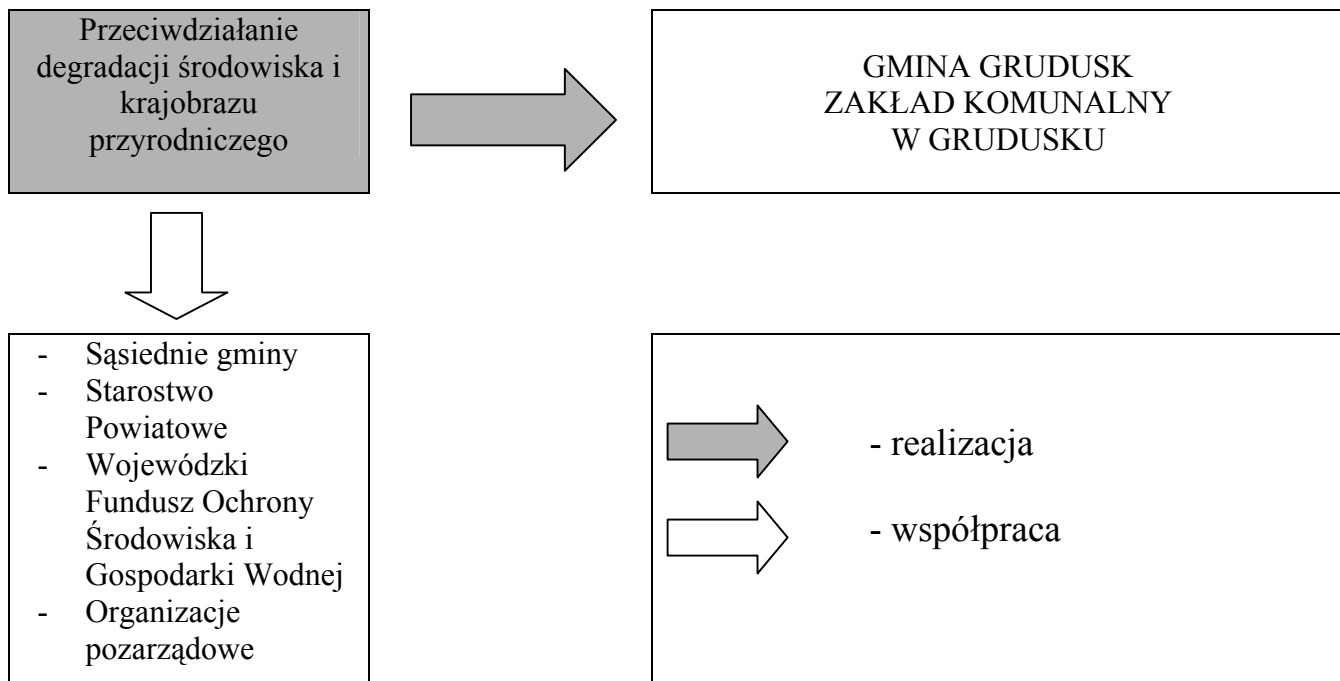
1.1. PROBLEMY

1. Brak pełnego Planu Zagospodarowania Przestrzennego gminy Grudusk
2. Niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców
3. Niski stopień odzysku odpadów
4. Niska lesistość
5. Brak programu usuwania azbestu w gminie
6. Niewystarczające doposażenie składowiska odpadów i Zakładu Komunalnego
7. Zły stan dróg dróg
8. Słaby stan urządzeń i zasobów Stacji Uzdatniania Wody w Grudusku i Przywilczu

1.2. ZADANIA

1. Opracowanie Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla całej gminy
2. Zwiększenie ilości oczyszczanych ścieków komunalnych i przemysłowych
3. Zalesienia gruntów
4. Rozwój rolnictwa ekologicznego
5. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
6. Dalsza rozbudowa kanalizacji sanitarnej w gminie
7. Rozwój selektywnej zbiórki odpadów – doposażenie składowiska odpadów oraz Zakładu Komunalnego w odpowiedni sprzęt
8. Modernizacja stacji uzdatniania wody w Grudusku i Przywilczu
9. Budowa elektrowni wiatrowych

1.3. WDRAŻANIE

2. Ochrona i promocja wartości kulturowych

2.1. PROBLEMY

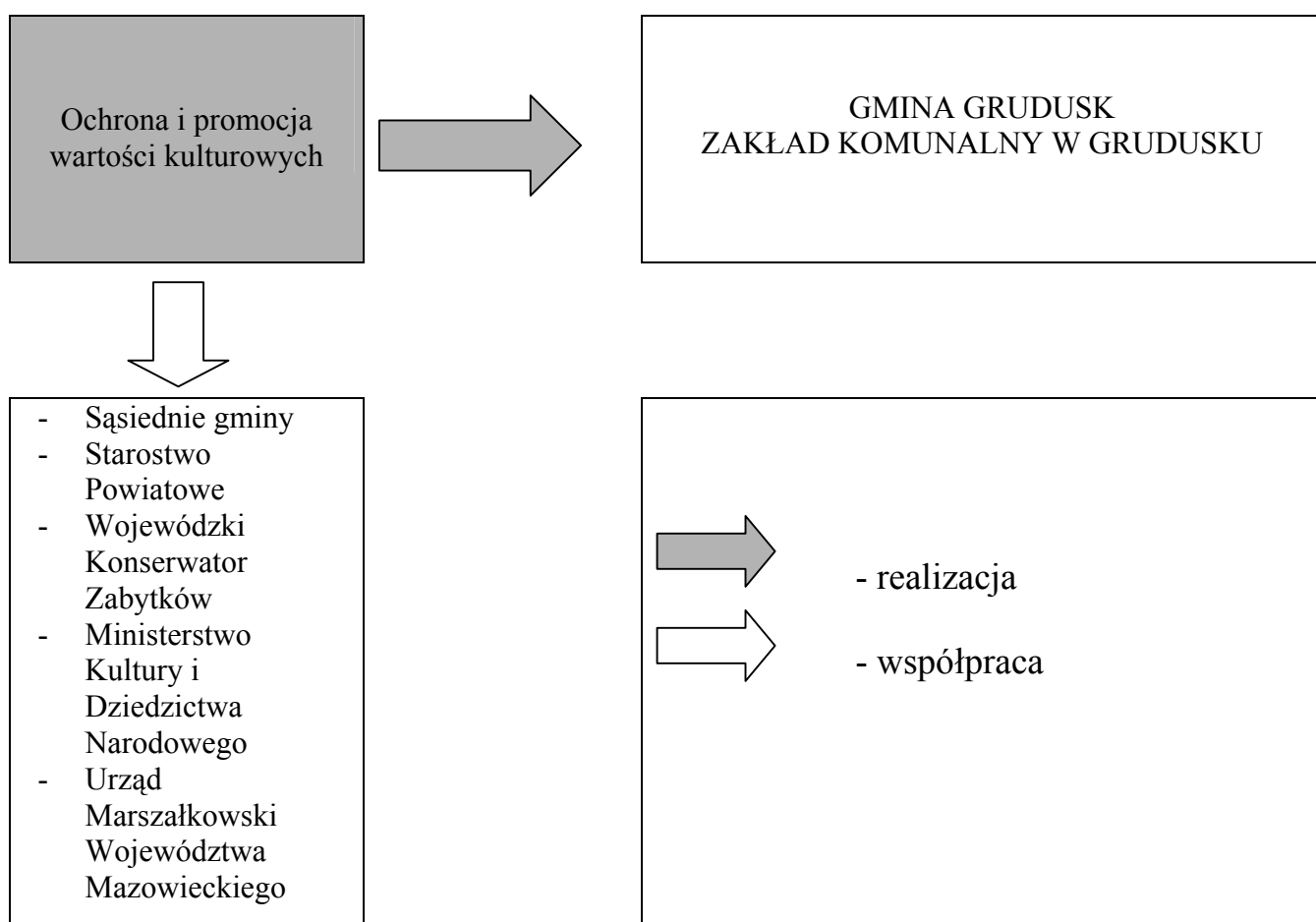
1. Słabo rozwinięta oferta kulturalna
2. Ograniczone środki finansowe na rozwój kultury
3. Brak oznakowania zabytków w gminie
4. Niski stopień świadomości kulturalnej mieszkańców gminy, małe zainteresowanie historią regionu
5. Zły stan techniczny obiektów wartościowych kulturowo

2.2. ZADANIA

1. Konserwacja i rewaloryzacja obiektów w celu przywrócenia ich wartości kulturowych, artystycznych i funkcjonalnych
2. Kontynuacja procesu rejestracji i inwentaryzacji zabytków gminy
3. Ekspozowanie zabytków i wartości kulturowych
4. Podejmowanie działań dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej i edukacyjnej zabytków
5. Pozyskiwanie środków na renowację zabytków będących własnością gminy
6. Umieszczenie tablic informacyjnych przy obiektach, zawierających podstawowe dane historyczne o obiekcie
7. Oznakowanie obiektów w celach turystyczno – rekreacyjnych
8. Renowacja grodziska „Zielonej Góry” w Grudusku

9. Renowacja drewnianej kapliczki św. Jana Nepomucena w Borzuchowie

2.3. WDRAŻANIE

3. Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy

3.1. PROBLEMY

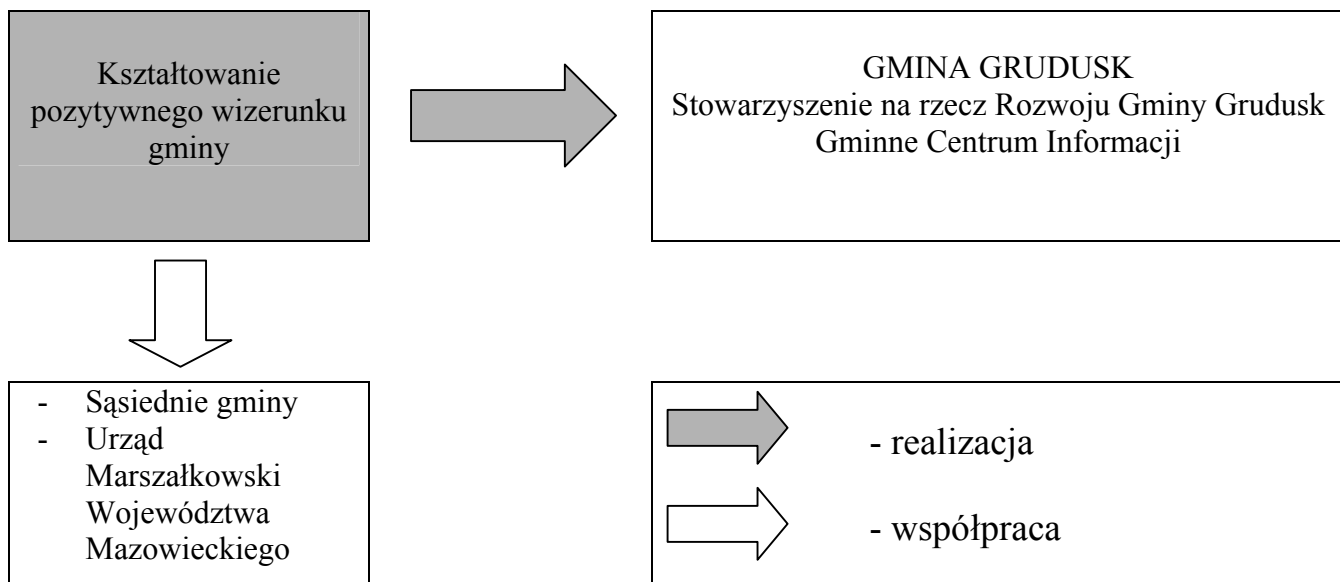
1. Brak folderu promującego gminę Grudusk
2. Niska aktywność Stowarzyszenia na rzecz Rozwoju Gminy Grudusk
3. Słaby stan infrastruktury technicznej
4. Niewystarczające środki finansowe na rozwój infrastruktury technicznej
5. Ograniczony budżet gminy
6. Brak atrakcyjnych warunków do inwestowania

3.2. ZADANIA

1. Aktywizacja działalności Gminnego Centrum Informacji
2. Reaktywacja Stowarzyszenia na rzecz Rozwoju Gminy Grudusk
3. Aktualizacja i rozbudowa strony internetowej gminy

4. Utworzenie folderu promującego gminę Grudusk
5. Rozbudowa infrastruktury technicznej
6. Pozyskiwanie środków ze źródeł zewnętrznych

3.3. WDRAŻANIE

ROZDZIAŁ VII

REALIZACJA KIERUNKU TRZECIEGO

ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

Kierunek trzeci jest związany z zapewnieniem szeroko rozumianego bezpieczeństwa, likwidacją bezrobocia, ograniczeniem niedostosowania społecznego, dostępem mieszkańców do edukacji oraz usług zdrowotnych wytycza się następujące zakresy dla kierunku trzeciego:

- Przeciwdziałanie bezrobociu
- Podniesienie poziomu kształcenia
- Rozwój społeczeństwa informacyjnego
- Podniesienie standardów ochrony zdrowia i zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych
- Poprawa bezpieczeństwa publicznego
- Poprawa warunków mieszkaniowych mieszkańców oraz otoczenia w którym żyją
- Działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

1. Przeciwdziałanie bezrobociu

1.1. PROBLEMY

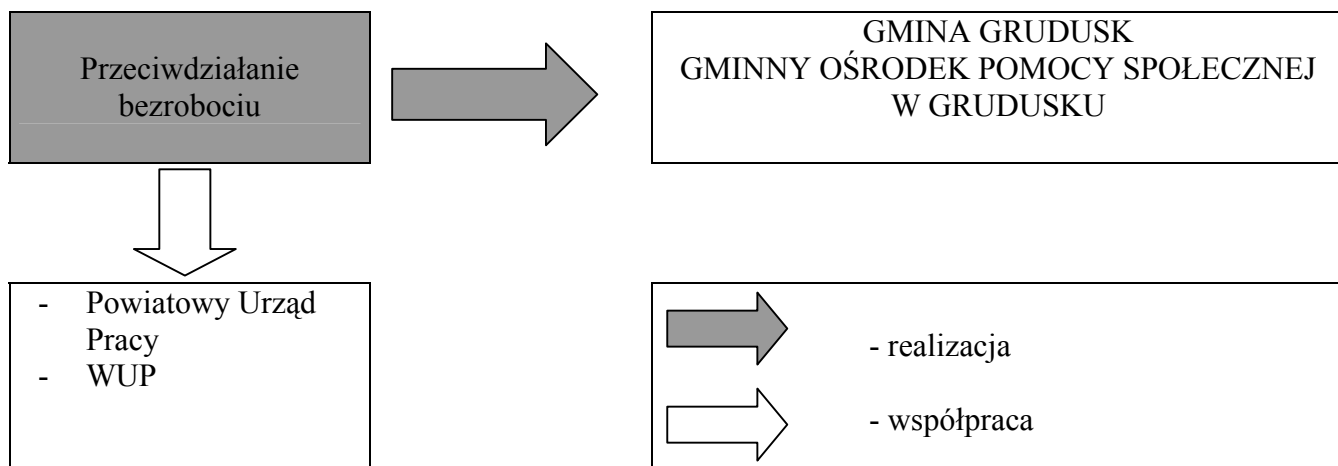
1. Brak inwestorów w gminie
2. Niskie kwalifikacje bezrobotnych
3. Migracja młodzieży do miast
4. Duże bezrobocie w sektorze osób nie zajmujących się rolnictwem
5. Niedostateczne zainteresowanie przekwalifikowaniem zawodowym
6. Niski stopień zatrudnienia osób niepełnosprawnych
7. Niska aktywność i przedsiębiorczość społeczna
8. Niska aktywność zawodowa środowisk popegeerowskich
9. Dziedziczenie bezrobocia

1.2. ZADANIA

1. Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy
2. Przekwalifikowanie rolników
3. Aktywizacja społeczności lokalnej
4. Wykorzystanie potencjału wykształconej młodzieży
5. Realizacja „Programu Aktywnej Integracji w Gminie Grudusk”

6. Rozpowszechnianie informacji o możliwości pozyskania środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej
7. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie organizacji szkoleń, stażów, robót publicznych, interwencyjnych oraz innych form aktywizacji osób bezrobotnych.

1.3. WDRAŻANIE

2. Podniesienie poziomu kształcenia

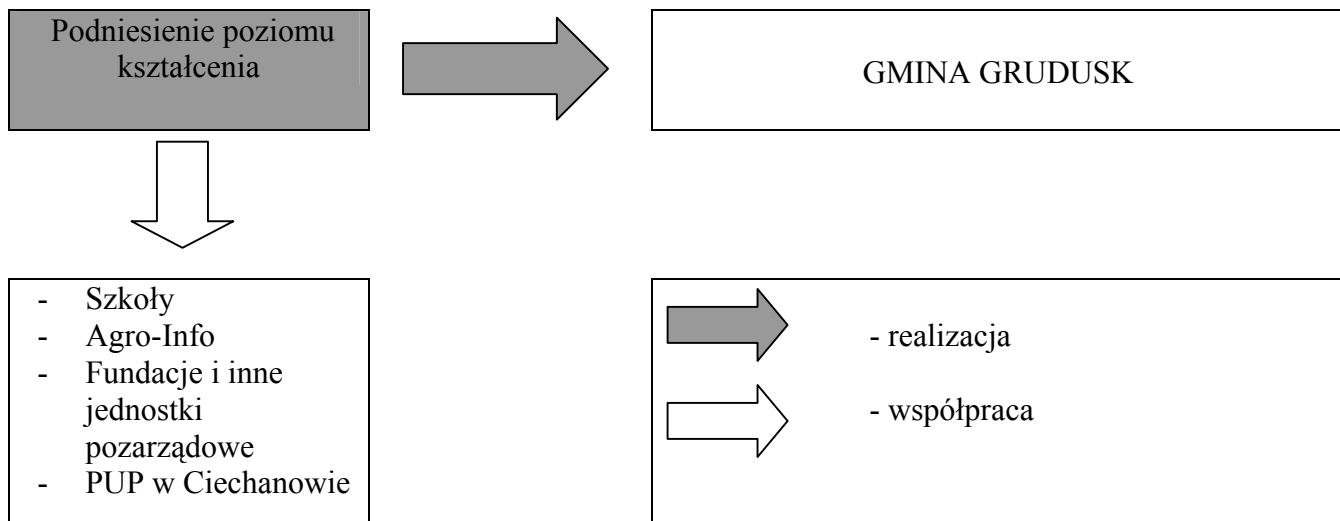
2.1. PROBLEMY

1. Wzrastająca ilość osób i gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej
2. Niskie dochody ludności
3. Brak doświadczenia zawodowego wśród osób poszukujących pracy
4. Mała aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych
5. Brak możliwości dofinansowania kształcenia dzieci z rodzin najuboższych
6. Dziedziczenie bezrobocia
7. Słaba działalność organizacji społecznych

2.2. ZADANIA

1. Podniesienie standardów edukacji poprzez remonty i modernizację istniejących szkół
2. Doposażenie szkół w sprzęt i pomoce naukowe
3. Wsparcie istniejących i tworzenie nowych kół zainteresowań
4. Remonty świetlic wiejskich i remiz – zagospodarowanie centrum wsi
5. Doskonalenie zawodowe

2.3. WDRAŻANIE

3. Rozwój społeczeństwa informacyjnego

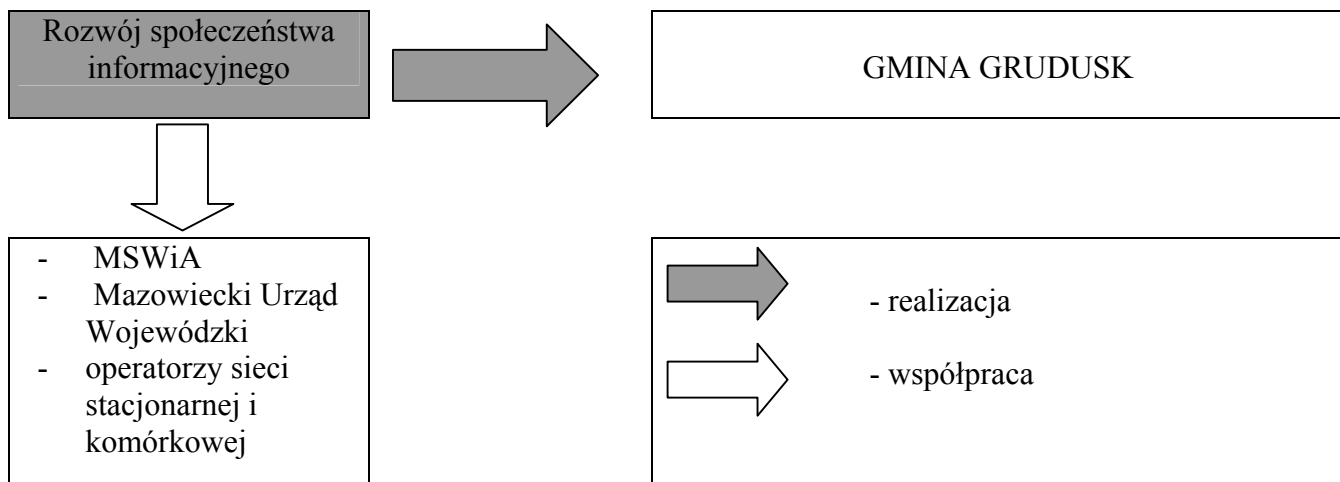
3.1. PROBLEMY

1. Niewielka ilość gospodarstw domowych z dostępem do internetu
2. Brak możliwości podłączenia internetu
3. Wysokie koszty podłączenia internetu
4. Brak punktów z dostępem do internetu

3.2. ZADANIA

1. Wyposażenie świetlic, remiz i szkół w stanowiska komputerowe
2. Pełne dostosowanie Urzędu Gminy do standardów UE
3. Dążenie do pełnego rozszerzenia obszaru gminy z pełną dostępnością do internetu

3.3. WDRAŻANIE

4. Podniesienie standardów ochrony zdrowia i zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych

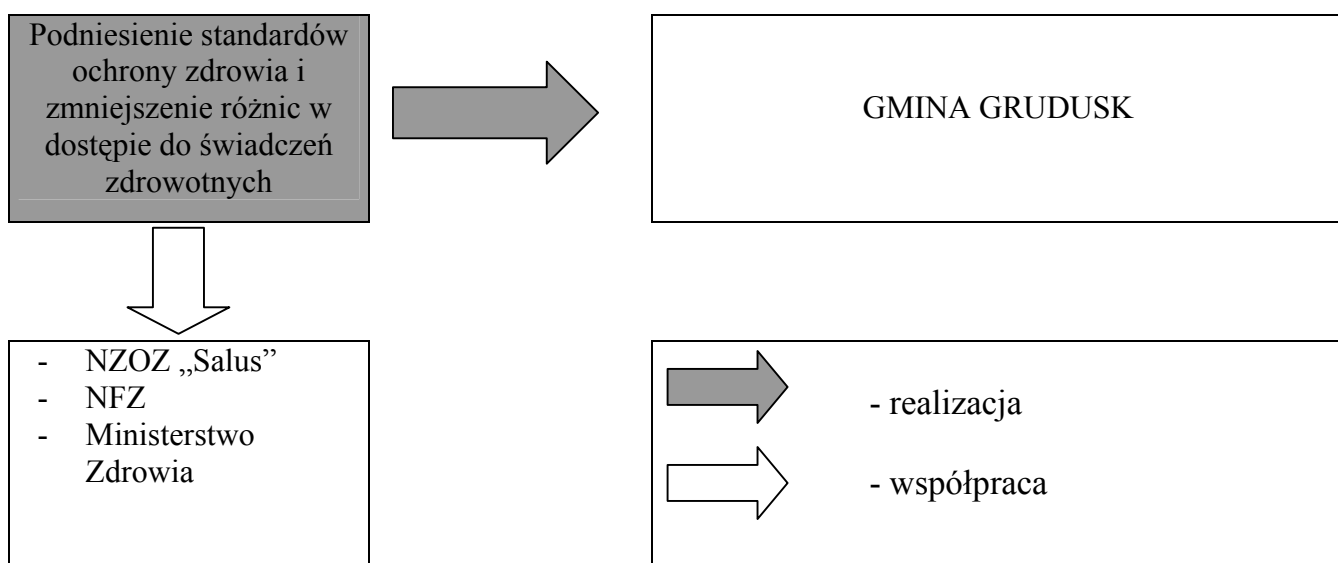
4.1. PROBLEMY

1. Podstawowy zakres usług medycznych
2. Brak spotkań, festynów promujących zdrowy styl życia
3. Brak gabinetów specjalistycznych
4. Niedostateczne doposażenie gabinetu rehabilitacyjnego
5. Brak programów prozdrowotnych

4.2. ZADANIA

1. Rozszerzenie usług w zakresie opieki i profilaktyki zdrowotnej
2. Wprowadzanie programów prozdrowotnych
3. Organizacja spotkań promujących zdrowy styl życia
4. Doposażenie NZOZ w specjalistyczny sprzęt

4.3. WDRAŻANIE

5. Poprawa bezpieczeństwa publicznego

5.1. PROBLEMY

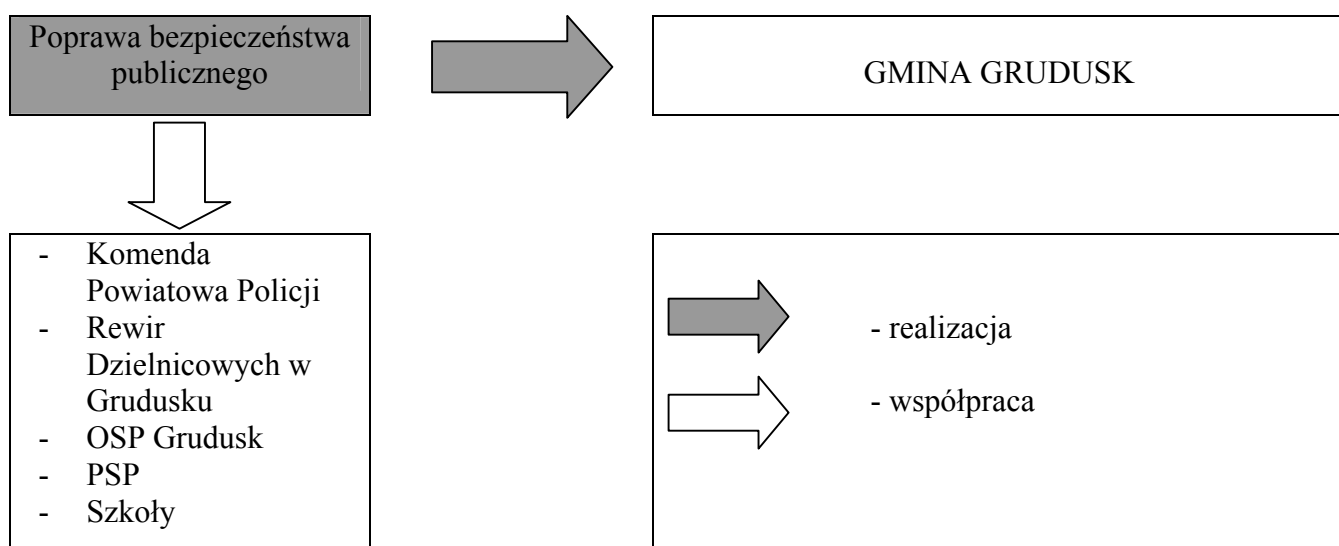
1. Niedostateczne doposażenie jednostek OSP w sprzęt przeciwpożarowy i ratownictwa drogowego
2. Brak szkoleń strażaków
3. Brak szkoleń z zakresu bezpieczeństwa dla mieszkańców
4. Brak monitoringu wizyjnego w miejscach zagrożonych przestępczością
5. Wzrost drobnej przestępczości na terenie gminy

6. Nasilenie agresji wśród młodzieży
7. Wzrost zagrożenia w ruchu drogowym
8. Zwiększająca się liczba uczniów zażywających narkotyki i alkohol

5.2. ZADANIA

1. Objęcie monitoringiem wizyjnym miejsc szczególnie zagrożonych przestępczością
2. Modernizacja obiektów OSP i doposażenie w sprzęt specjalistyczny
3. Organizacja szkoleń tematycznych
4. Spotkania ze strażakami i policjantami
5. Realizacja programów edukacyjnych n.t. szkodliwości narkotyków, alkoholu i papierosów
6. Wsparcie działalności klubu AA

5.3. WDRAŻANIE

6. Poprawa warunków mieszkaniowych mieszkańców oraz otoczenia, w którym żyją

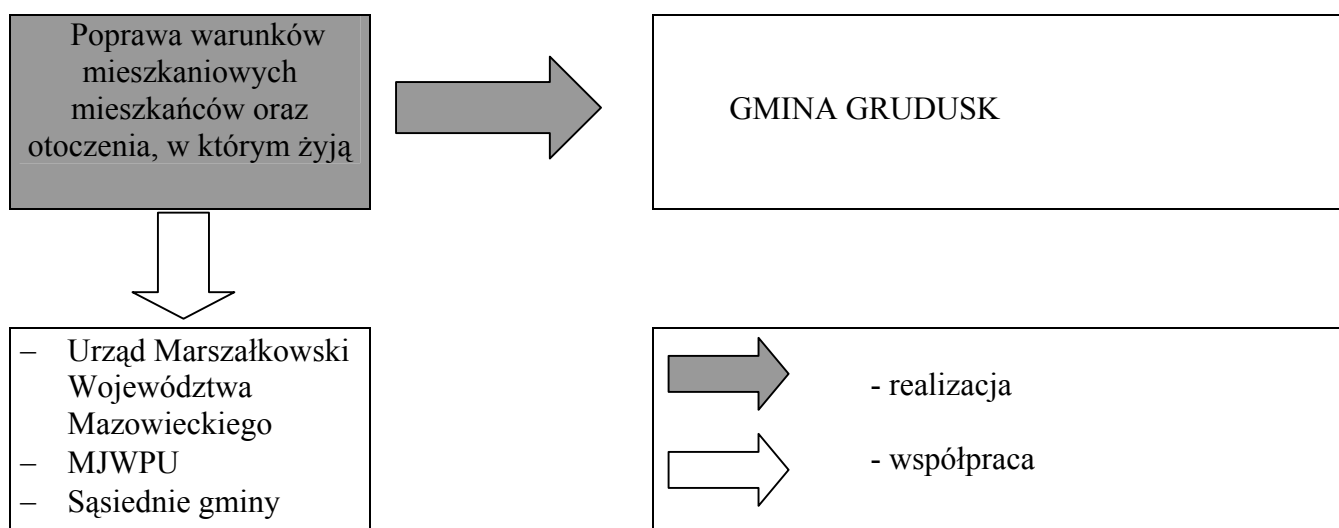
6.1. PROBLEMY

1. Brak terenów pod budownictwo socjalne i komunalne
2. Niskie dochody ludności
3. Zły stan techniczny dróg
4. Zły stan techniczny sieci wodociągowej
5. Niski stopień skanalizowania gminy
6. Niewystarczające środki finansowe na rozwój infrastruktury
7. Brak gazyfikacji
8. Niska edukacja ekologiczna mieszkańców

6.2. ZADANIA

1. Edukacja wśród mieszkańców o tematyce związanej z estetyką gospodarstw
2. Gazyfikacja gminy
3. Pozyskiwanie inwestorów
4. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w gminie
5. Budowa i modernizacja obiektów budownictwa socjalnego i komunalnego
6. Budowa i modernizacja ulic i dróg
7. Modernizacja SUW w Przywilczu i w Grudusku
8. Modernizacja i doposażenie świetlic wiejskich do potrzeb mieszkańców

6.3. WDRAŻANIE

7. Działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych

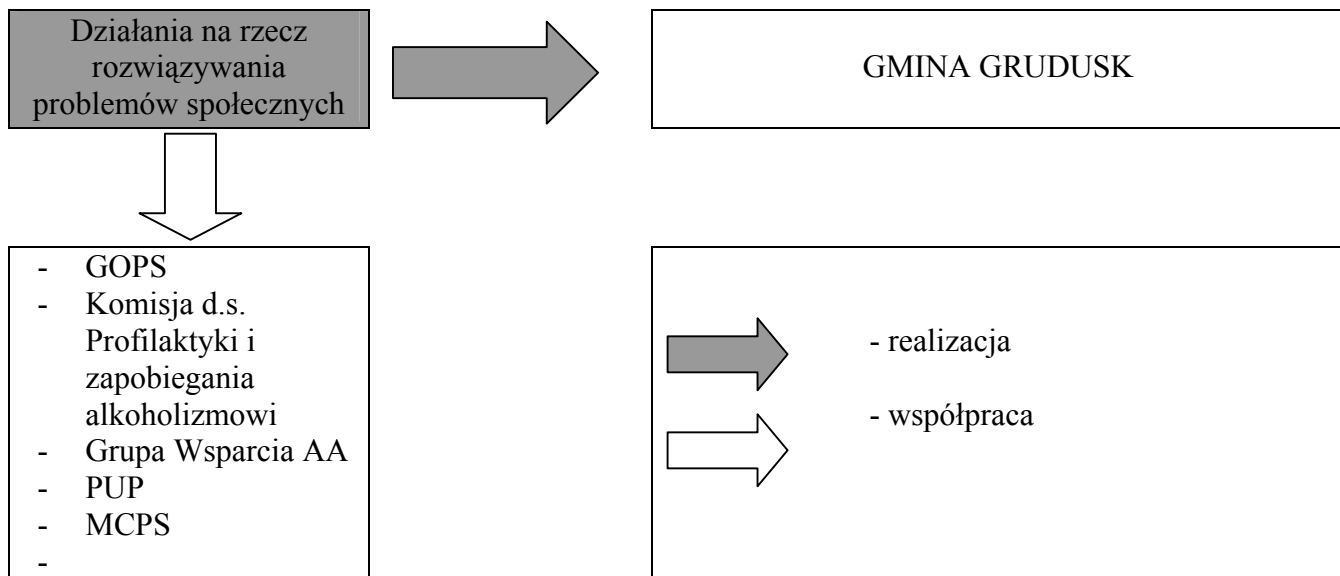
7.1. PROBLEMY

1. Wzrost liczby osób korzystających z pomocy GOPS
2. Niskie kwalifikacje osób bezrobotnych
3. Niska aktywność i przedsiębiorczość społeczna
4. Wysokie bezrobocie
5. Niskie dochody ludności

7.2. ZADANIA

1. Przekwalifikowanie osób korzystających z pomocy GOPS
2. Wsparcie działań Komisji d.s. Profilaktyki i zapobiegania alkoholizmowi oraz działań grupy Wsparcia AA
3. Organizacja spotkań z lekarzami, osobami z „przeszłością”

7.3. WDRAŻANIE

ROZDZIAŁ VIII

1. PROJEKTY I ZADANIA INWESTYCYJNE W LATACH 2007-2011 ZATWIERDZONE UCHWAŁAMI RADY GMINY GRUDUSK

Nazwa projektu: PRZEBUDOWA DROGI GMINNEJ GRUDUSK – PURZYCE TROJANY					
Nazwa programu: Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 Priorytet III: Regionalny system transportowy Działanie 3.1: Infrastruktura drogowa (drogi gminne)					
Jednostka organizacyjna realizująca lub koordynująca projekt: GMINA GRUDUSK					
Zgodność projektu z celami Strategii Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013: – CEL STRATEGICZNY NR I: ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY <u>CEL OPERACYJNY NR 3:</u> POPRAWA AKTRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ W GMINIE, <u>ZADANIE 1:</u> POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ I TRANSPORTU POPRZEZ ROZBUDOWĘ CIĄGÓW DROGOWYCH <u>ZADANIE NR 5:</u> ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY NA TERENACH PRZEZNACZONYCH POD DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ – CEL STRATEGICZNY NR III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO <u>CEL OPERACYJNY NR 6:</u> POPRAWA WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH MIESZKAŃCÓW ORAZ OTOCZENIA, W KTÓRYM ŻYJĄ, <u>ZADANIE NR 4:</u> BUDOWA ULIC I DRÓG, USPRAWNIENIE DOJAZDU DO POSESJI					
Umiejscowienie środków: Uchwała nr 84/XVII/2008 z 14 sierpnia 2008r., Załącznik nr 5 poz. 4.					
Harmonogram finansowy					
Lata realizacji	Środki pochodzące z UE	Środki z budżetu państwa	Środki z budżetu jst	Inne środki	Ogółem
2009	0	0	30000	0	30000
2010	1065750	142100	213150	0	1421000
2011	0	0	0	0	0
RAZEM	1065750	142100	243150	0	1451000

Nazwa projektu: PRZEBUDOWA DROGI GMINNEJ NIEBORZYN – STRYJEWO STAWY (LEŚNIEWO DOLNE)					
Nazwa programu: Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 Priorytet III: Regionalny system transportowy Działanie 3.1: Infrastruktura drogowa (drogi gminne)					
Jednostka organizacyjna realizująca lub koordynująca projekt: GMINA GRUDUSK					
Zgodność projektu z celami Strategii Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013: – CEL STRATEGICZNY NR I: ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY CEL OPERACYJNY NR 3: POPRAWA AKTRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ W GMINIE, ZADANIE 1: POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ I TRANSPORTU POPRZEZ ROZBUDOWĘ CIĄGÓW DROGOWYCH ZADANIE NR 5: ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY NA TERENACH PRZEZNACZONYCH POD DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ – CEL STRATEGICZNY NR III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO CEL OPERACYJNY NR 6: POPRAWA WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH MIESZKAŃCÓW ORAZ OTOCZENIA, W KTÓRYM ŻYJĄ, ZADANIE NR 4: BUDOWA ULIC I DRÓG, USPRAWNIEŃ DOJAZDU DO POSESJI					
Umiejscowienie środków: Uchwała nr 84/XVII/2008 z 14 sierpnia 2008r., Załącznik nr 5 poz. 5.					
Harmonogram finansowy					
Lata realizacji	Środki pochodzące z UE	Środki z budżetu państwa	Środki z budżetu jst	Inne środki	Ogółem
2009	0	0	30000	0	30000
2010	1286483	171531	257297	0	1715311
2011	0	0	0	0	0
RAZEM	1286483	171531	287297	0	1745311

Nazwa projektu:
PRZEBUDOWA DRÓG GMINNYCH I DROGI POWIATOWEJ USPRAWNIAJĄCYCH KOMUNIKACJĘ
POMIĘDZY GMINĄ GRUDUSK A GMINAMI SZYDŁOWO I DZIERZGOWO

Nazwa programu: Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 Priorytet III:
Regionalny system transportowy Działanie 3.1: Infrastruktura drogowa (drogi gminne)

Jednostka organizacyjna realizująca lub koordynująca projekt:
GMINA GRUDUSK, GMINA SZYDŁOWO, GMINA DZIERZGOWO

Zgodność projektu z celami Strategii Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013:

- **CEL STRATEGICZNY NR I: ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY**
CEL OPERACYJNY NR 3: POPRAWA AKTRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ W GMINIE,
ZADANIE 1: POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ I TRANSPORTU POPRZEZ
ROZBUDOWĘ CIĄGÓW DROGOWYCH
ZADANIE NR 5: ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY NA TERENACH PRZEZNACZONYCH POD
DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ
- **CEL STRATEGICZNY NR III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO**
CEL OPERACYJNY NR 6: POPRAWA WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH MIESZKAŃCÓW ORAZ
OTOCZENIA, W KTÓRYM ŻYJĄ,
ZADANIE NR 4: BUDOWA ULIC I DRÓG, USPRAWNIENIE DOJAZDU DO POSESJI

Umiejscowienie środków: Uchwała nr 84/XVII/2008 z 14 sierpnia 2008r., Załącznik nr 5 poz. 3.

Harmonogram finansowy

Lata realizacji	Środki pochodzące z UE	Środki z budżetu państwa	Środki z budżetu jst	Inne środki	Ogółem
2009	0	0	10000	0	10000
2010	791411	105521	158283	0	1055215
2011	0	0	0	0	0
RAZEM	791411	105521	168283		1065215

Nazwa projektu: PRZEBUDOWA DRÓG GMINNYCH I POWIATOWYCH USPRAWNIAJĄCYCH KOMUNIKACJĘ POMIĘDZY GMINĄ GRUDUSK I CZERNICE BOROWE					
Nazwa programu: Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 Priorytet III: Regionalny system transportowy Działanie 3.1: Infrastruktura drogowa (drogi gminne)					
Jednostka organizacyjna realizująca lub koordynująca projekt: GMINA GRUDUSK, GMINA CZERNICE BOROWE					
Zgodność projektu z celami Strategii Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013: – CEL STRATEGICZNY NR I: ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY CEL OPERACYJNY NR 3: POPRAWA AKTRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ W GMINIE, ZADANIE 1: POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ I TRANSPORTU POPRZEZ ROZBUDOWĘ CIĄGÓW DROGOWYCH ZADANIE NR 5: ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY NA TERENACH PRZEZNACZONYCH POD DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ – CEL STRATEGICZNY NR III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO CEL OPERACYJNY NR 6: POPRAWA WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH MIESZKAŃCÓW ORAZ OTOCZENIA, W KTÓRYM ŻYJĄ, ZADANIE NR 4: BUDOWA ULIC I DRÓG, USPRAWNIENIE DOJAZDU DO POSESJI					
Umiejscowienie środków: Uchwała nr 84/XVII/2008 z 14 sierpnia 2008r., Załącznik nr 5 poz. 2.					
Harmonogram finansowy					
Lata realizacji	Środki pochodzące z UE	Środki z budżetu państwa	Środki z budżetu jst	Inne środki	Ogółem
2007-2008	0	0	27 200	0	27 200
2009	868290	115720	174562	0	1158572
2010	750000	100000	150000	0	1000000
2011	1589735	211964	317948	0	2119647
RAZEM	3208025	427684	669 710	0	4305419

Nazwa projektu: UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI WODNO - ŚCIEKOWEJ W AGLOMERACJI GRUDUSK					
Nazwa programu: Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 Priorytet IV: Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka Działanie 4.1: Gospodarka wodno- ściekowa.					
Jednostka organizacyjna realizująca lub koordynująca projekt: GMINA GRUDUSK					
Zgodność projektu z celami Strategii Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013:					
– CEL STRATEGICZNY NR I: ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY CEL OPERACYJNY NR 3: POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ W GMINIE ZADANIE NR 5: ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY NA TERENACH PRZEZNACZONYCH POD DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ					
– CEL STRATEGICZNY NR II: OCHRONA ŚRODOWISKA I ZABEZPIECZENIE TRWAŁOŚCI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO CEL OPERACYJNY NR 1: PRZECIWDZIAŁANIE DEGRADACJI ŚRODOWISKA I KRAJOBRAZU PRZYRODNICZEGO ZADANIE NR 1: ZWIĘKSZENIE ILOŚCI OCZYSZCZANYCH ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH I PRZEMYSŁOWYCH- ROZBUDOWA SIECI KANALIZACYJNEJ W GMINIE, BUDOWA ZAGRODOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW NA OBSZARACH O ROZPROSZONEJ ZABUDOWIE, MODERNIZACJA I ROZBUDOWA OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W GRUDUSKU					
– CEL STRATEGICZNY NR III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO CEL OPERACYJNY NR 6: POPRAWA WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH MIESZKAŃCÓW ORAZ OTOCZENIA, W KTÓRYM ŻYJĄ ZADANIE NR 1: ROZBUDOWA SIECI KANALIZACJI W GMINIE					
Umiejscowienie środków: Uchwała nr 84/XVII/2008 z 14 sierpnia 2008r., Załącznik nr 5 poz.1.					
Harmonogram finansowy					
Lata realizacji	Środki pochodzące z UE	Środki z budżetu państwa	Środki z budżetu jst	Inne środki	Ogółem
2007-2008	0	0	1264051	50000	1314051
2009	2198547	293139	723446	0	3215132
2010	1695881	226116	953948	0	2875945
RAZEM	3894428	519255	2941445	50000	7405128

Nazwa projektu: e – URZĄD GRUDUSK – ETAP I					
Nazwa programu: Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 Priorytet II: Przyspieszenie e- Rozwoju Mazowsza Działanie 2.2: Rozwój e-usług.					
Jednostka organizacyjna realizująca lub koordynująca projekt: GMINA GRUDUSK					
Zgodność projektu z celami Strategii Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013:					
– CEL STRATEGICZNY NR III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO CEL OPERACYJNY NR 3: ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO ZADANIE 3: PEŁNE DOSTOSOWANIE FUNKCJONOWANIA URZĘDU DO STANDARDÓW UNII EUROPEJSKIEJ					
Umiejscowienie środków: Uchwała nr 84/XVII/2008 z 14 sierpnia 2008r., Załącznik nr 5 poz. 6.					
Harmonogram finansowy					
Lata realizacji	Środki pochodzące z UE	Środki z budżetu państwa	Środki z budżetu jst	Inne środki	Ogółem
2009	78088	10041	15989	0	104118
RAZEM	78088	10041	15989	0	104118

Nazwa projektu: PROGRAM AKTYWNEJ INTEGRACJI W GMINIE GRUDUSK					
Nazwa programu: Program Operacyjny Kapitał Ludzki Priorytet VII: Promocja integracji społecznej Działanie 7.1: Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji Poddziałanie 7.1.1: Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej					
Jednostka organizacyjna realizująca lub koordynująca projekt: GMINA GRUDUSK, GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ					
Zgodność projektu z celami Strategii Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013: – CEL STRATEGICZNY NR III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO CEL OPERACYJNY NR 7: DZIAŁANIA NA RZECZ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH ZADANIE 3: WSPIERANIE INICJATYW W ZAKRESIE POWSTAWANIA I REALIZACJI PROGRAMÓW ZAPOBIEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU					
Umiejscowienie środków: Uchwała nr 70/XIII/2008 z 31 marca 2008r.					
Harmonogram finansowy					
Lata realizacji	Środki pochodzące z UE	Środki z budżetu państwa	Środki z budżetu jst	Inne środki	Ogółem
2008	0	0	0	0	0
2009	89490	4738	11055	0	105283
2010	93968	4974	11608	0	110550
2011	98685	5224	12191	0	116100
2012	0	0	0	0	0
2013	0	0	0	0	0
RAZEM	282143	14936	34854	0	331933

Nazwa projektu: WYKORZYSTANIE WALORÓW NATURALNYCH DO URZĄDZENIA MIEJSCA REKREACJI I WYPOCZYNKU WRAZ Z INFRASTRUKTURĄ TOWARZYSZĄCĄ W GRUDUSKU					
Nazwa programu: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 Oś 3 Działanie 3.2.2: Odnowa i rozwój wsi					
Jednostka organizacyjna realizująca lub koordynująca projekt: GMINA GRUDUSK					
Zgodność projektu z celami Strategii Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013:					
– CEL STRATEGICZNY NR I: ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY					
<u>CEL OPERACYJNY NR 3: POPRAWA AKTRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ W GMINIE,</u>					
ZADANIE 1: POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ I TRANSPORTU POPRZEZ ROZBUDOWĘ CIĄGÓW DROGOWYCH					
<u>ZADANIE NR 5: ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY NA TERENACH PRZEZNACZONYCH POD DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ</u>					
– CEL STRATEGICZNY NR II: OCHRONA ŚRODOWISKA I ZABEZPIECZENIE TRWAŁOŚCI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO					
<u>CEL OPERACYJNY NR 2: OCHRONA I PROMOCJA WARTOŚCI KULTUROWYCH</u>					
<u>ZADANIE NR 3: EKSPONOWANIE ZABYTKÓW I WARTOŚCI KULTUROWYCH</u>					
<u>ZADANIE NR 5: PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ DLA ZWIĘKSZENIA ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ I EDUKACYJNEJ ZABYTKÓW</u>					
<u>ZADANIE NR 7: OZNAKOWANIE OBIEKTÓW W CELACH TURYSTYCZNO - EDUKACYJNYCH</u>					
– CEL STRATEGICZNY NR III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO					
<u>CEL OPERACYJNY NR 6: POPRAWA WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH MIESZKAŃCÓW ORAZ OTOCZENIA, W KTÓRYM ŻYJĄ,</u>					
<u>ZADANIE NR 4: BUDOWA ULIC I DRÓG, USPRAWNIENIE DOJAZDU DO POSESJI</u>					
Umiejscowienie środków: Uchwała nr 62/XII/2008 z 30 stycznia 2008r.					
Harmonogram finansowy					
Lata realizacji	Środki pochodzące z UE	Środki z budżetu państwa	Środki z budżetu jst	Inne środki	Ogółem
2009	450 000	0	150 000	0	600 000
2010	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0
RAZEM	450000	0	150000	0	600000

2. PROJEKTY I ZADANIA INWESTYCYJNE W LATACH 2010-2013 NIEZATWIERDZONE UCHWAŁAMI RADY GMINY GRUDUSK

Nazwa projektu: UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI ODPADAMI W GMINIE GRUDUSK					
Nazwa programu: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 Oś 3 Działanie 3.2.1: Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej					
Jednostka organizacyjna realizująca lub koordynująca projekt: GMINA GRUDUSK					
Zgodność projektu z celami Strategii Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013: – CEL STRATEGICZNY NR II: OCHRONA ŚRODOWISKA I ZABEZPIECZENIE TRWAŁOŚCI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO CEL OPERACYJNY NR 1: PRZECIWDZIAŁANIE DEGRADACJI ŚRODOWISKA I KRAJOBRAZU PRZYRODNICZEGO ZADANIE NR 2: ROZBUDOWA SYSTEMU ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ODZYSKIWANYCH – DOPOSAŻENIE ZAKŁADU KOMUNALNEGO W SPECJALISTYCZNY SPRZĘT; NAWIĄZYWANIE NOWYCH KONTAKTÓW Z ODBIORCAMI POSEGREGOWANYCH ODPADÓW ZADANIE NR 3: WSPÓŁDZIAŁ W TWORZENIU SYSTEMU SEGREGACJI ODPADÓW W RAMACH GMINY I MIĘDZYGMINNEGO ZWIĄZKU REGIONU CIECHANOWSKIEGO					
Umiejscowienie środków: Brak uchwały					
Harmonogram finansowy					
Lata realizacji	Środki pochodzące z UE	Środki z budżetu państwa	Środki z budżetu jst	Inne środki	Ogółem
2009	150 000	0	50 000	0	200 000
2010	150 000	0	50 000	0	200 000
2011	0	0	0	0	0
RAZEM	300 000	0	100 000	0	400 000

Nazwa projektu: ROZBUDOWA SIECI KANALIZACJI SANITARNEJ W GMINIE GRUDUSK					
Nazwa programu: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 Oś 3 Działanie 3.2.1: Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej					
Jednostka organizacyjna realizująca lub koordynująca projekt: GMINA GRUDUSK					
Zgodność projektu z celami Strategii Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013:					
– CEL STRATEGICZNY NR I: ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY <u>CEL OPERACYJNY NR 3: POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ W GMINIE</u> <u>ZADANIE NR 5: ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY NA TERENACH PRZEZNACZONYCH POD DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ</u>					
– CEL STRATEGICZNY NR II: OCHRONA ŚRODOWISKA I ZABEZPIECZENIE TRWAŁOŚCI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO <u>CEL OPERACYJNY NR 1: PRZECIWDZIAŁANIE DEGRADACJI ŚRODOWISKA I KRAJOBRAZU PRZYRODNICZEGO</u> <u>ZADANIE NR 1: ZWIĘKSZENIE ILOŚCI OCZYSZCZANYCH ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH I PRZEMYSŁOWYCH- ROZBUDOWA SIECI KANALIZACYJNEJ W GMINIE, BUDOWA ZAGRODOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW NA OBSZARACH O ROZPROSZONEJ ZABUDOWIE, MODERNIZACJA I ROZBUDOWA OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W GRUDUSKU</u>					
Umiejscowienie środków: Brak uchwały					
Harmonogram finansowy					
Lata realizacji	Środki pochodzące z UE	Środki z budżetu państwa	Środki z budżetu jst	Inne środki	Ogółem
2010	0	0	0	0	0
2011	1 200 000	0	400 000	0	1 600 000
2012	1 200 000	0	400 000	0	1 600 000
2013	1 200 000	0	400 000	0	1 600 000
RAZEM	3 600 000	0	1 200 000	0	4 800 000

Nazwa projektu: BUDOWA STACJI UZDATNIANIA WODY W PRZYWILCZU					
Nazwa programu: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 Oś 3 Działanie 3.2.1: Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej					
Jednostka organizacyjna realizująca lub koordynująca projekt: GMINA GRUDUSK					
Zgodność projektu z celami Strategii Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013: – CEL STRATEGICZNY NR I: ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY <u>CEL OPERACYJNY NR 3: POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ W GMINIE</u> <u>ZADANIE NR 5: ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY NA TERENACH PRZEZNACZONYCH POD DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ</u>					
Umieszczenie środków: Brak uchwały					
Harmonogram finansowy					
Lata realizacji	Środki pochodzące z UE	Środki z budżetu państwa	Środki z budżetu jst	Inne środki	Ogółem
2009	0	0	0	0	0
2010	1 200 000	0	400 000	0	1 600 000
2011	0	0	0	0	0
RAZEM	1 200 000	0	400 000	0	1 600 000

Nazwa projektu: POPRAWA WIZERUNKU WSI ŻARNOWO POPRZEZ REMONT ŚWIETLICY ORAZ URZĄDZENIE CENTRUM WSI					
Nazwa programu: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Oś 3 Działanie 3.2.2: Odnowa i rozwój wsi					
Jednostka organizacyjna realizująca lub koordynująca projekt: GMINA GRUDUSK					
Zgodność projektu z celami Strategii Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013: – CEL STRATEGICZNY NR III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO <u>CEL OPERACYJNY NR 2: PODNIESIENIE POZIOMU KSZTAŁCENIA</u> <u>ZADANIE NR 6: REMONTY ŚWIETLIC WIEJSKICH I REMIZ – ZAGOSPODAROWANIE CENTRUM WSI ŻARNOWO</u> <u>CEL OPERACYJNY NR 3: ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO</u> <u>ZADANIE NR 2: WYPOSAŻENIE ŚWIETLIC, REMIZ I SZKÓŁ W STANOWISKA KOMPUTEROWE</u> <u>CEL OPERACYJNY NR 6: POPRAWA WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH MIESZKAŃCÓW ORAZ OTOCZENIA, W KTÓRYM ŻYJĄ</u> <u>ZADANIE NR 7: MODERNIZACJA I DOSTOSOWANIE ŚWIETLIC, REMIZ WIEJSKICH DO POTRZEB MIESZKAŃCÓW</u>					
Umiejscowienie środków: Brak uchwały					
Harmonogram finansowy					
Lata realizacji	Środki pochodzące z UE	Środki z budżetu państwa	Środki z budżetu jst	Inne środki	Ogółem
2009	0	0	0	0	0
2010	360 000	0	120 000	0	480 000
2011	0	0	0	0	0
RAZEM	360 000	0	120 000	0	480 000

Nazwa projektu: URZĄDZENIE CENTRUM WSI ŁYSAKOWO WRAZ Z OTOCZENIEM KOŚCIOŁA I DOMU STRAŻAKA					
Nazwa programu: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Oś 3 Działanie 3.2.2: Odnowa i rozwój wsi					
Jednostka organizacyjna realizująca lub koordynująca projekt: GMINA GRUDUSK					
Zgodność projektu z celami Strategii Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013: – CEL STRATEGICZNY NR III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO <u>CEL OPERACYJNY NR 2: PODNIESIENIE POZIOMU KSZTAŁCENIA</u> <u>ZADANIE NR 6: REMONTY ŚWIETLIC WIEJSKICH I REMIZ – ZAGOSPODAROWANIE CENTRUM WSI ŁYSAKOWO</u> <u>CEL OPERACYJNY NR 3: ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO</u> <u>ZADANIE NR 2: WYPOSAŻENIE ŚWIETLIC, REMIZ I SZKÓŁ W STANOWISKA KOMPUTEROWE</u> <u>CEL OPERACYJNY NR 6: POPRAWA WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH MIESZKAŃCÓW ORAZ OTOCZENIA, W KTÓRYM ŻYJĄ</u> <u>ZADANIE NR 7: MODERNIZACJA I DOSTOSOWANIE ŚWIETLIC, REMIZ WIEJSKICH DO POTRZEB MIESZKAŃCÓW</u>					
Umiejscowienie środków: Brak uchwały					
Harmonogram finansowy					
Lata realizacji	Środki pochodzące z UE	Środki z budżetu państwa	Środki z budżetu jst	Inne środki	Ogółem
2009	0	0	0	0	0
2010	220 000	0	75 000	0	75 000
2011	230 000	0	75 000	0	75 000
RAZEM	450 000	0	150 000	0	600 000

Nazwa projektu: PRZEBUDOWA DACHU SZKOŁY PODSTAWOWEJ W GRUDUSKU WRAZ Z POZYSKANIEM NOWYCH POWIERZCHNI DYDAKTYCZNYCH					
Nazwa programu: Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 Priorytet VII: Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego Działanie 7.2: Infrastruktura służąca edukacji.					
Jednostka organizacyjna realizująca lub koordynująca projekt: GMINA GRUDUSK					
Zgodność projektu z celami Strategii Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013: – CEL STRATEGICZNY NR III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO <u>CEL OPERACYJNY NR 2: PODNIESIENIE POZIOMU KSZTAŁCENIA</u> <u>ZADANIE NR1: PODNIESIENIE STANDARDÓW EDUKACJI POPRZEZ MODERNIZACJĘ I REMONTY ISTNIEJĄCYCH SZKÓŁ</u>					
Umiejscowienie środków: Brak uchwały					
Harmonogram finansowy					
Lata realizacji	Środki pochodzące z UE	Środki z budżetu państwa	Środki z budżetu jst	Inne środki	Ogółem
2009	15000	0	50000	0	200000
2010	35000	0	50000	0	400000
RAZEM	500000	0	100000	0	600000

Nazwa projektu:
POPRAWA OFERTY KULTURALNEJ I WZROST DOSTĘPNOŚCI DO KULTURY POPRZEZ
RENOWACJĘ GRODZISKA I JEGO NAJBLIŻSZEJ OKOLICY W MIEJSCOWOŚCI GRUDUSK, POWIAT
CIECHANOWSKI

Nazwa programu: Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 Priorytet VI
Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji Działanie 6.1: Kultura

Jednostka organizacyjna realizująca lub koordynująca projekt:
GMINA GRUDUSK

Zgodność projektu z celami Strategii Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013:

- **CEL STRATEGICZNY NR I: ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY**
CEL OPERACYJNY NR 4: ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ I REKREACYJNEJ GMINY
ZADANIE NR 5: OCHRONA NAJCENNIJSZYCH WARTOŚCI KRAJOBRAZU
- **CEL STRATEGICZNY NR II: OCHRONA I ZABEZPIECZENIE TRWAŁOŚCI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**
CEL OPERACYJNY NR 2: OCHRONA I PROMOCJA WARTOŚCI KULTUROWYCH
ZADANIE NR 2: KONSERWACJA I REWALORYZACJA OBIEKTÓW W CELU PRZYWRÓCENIA ICH WARTOŚCI KULTUROWYCH, ARTYSTYCZNYCH I FUNKCJONALNYCH
ZADANIE NR 3: EKSPONOWANIE ZABYTKÓW I WARTOŚCI KULTUROWYCH
ZADANIE NR 5: PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ DLA ZWIĘKSZENIA ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ I EDUKACYJNEJ ZABYTKÓW
ZADANIE NR 6: POZYSKIWANIE ŚRODKÓW NA RENOWACJĘ ZABYTKÓW BĘDĄCYCH WŁASNOŚCIĄ GMINY
ZADANIE NR 7: OZNAKOWANIE OBIEKTÓW W CELACH TURYSTYCZNO - EDUKACYJNYCH
- **CEL STRATEGICZNY NR III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO**
CEL OPERACYJNY NR 6: POPRAWA WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH MIESZKAŃCÓW ORAZ OTOCZENIA, W KTÓRYM ŻYJĄ

Umiejscowienie środków: Brak uchwały

Harmonogram finansowy

Lata realizacji	Środki pochodzące z UE	Środki z budżetu państwa	Środki z budżetu jst	Inne środki	Ogółem
2008	7259	0	1281	0	8540
2009	782081,01	0	138014,29	0	920095,30
2010	1 141470,87	0	201436,04	0	1342906,91
RAZEM	1 930810,88	0	340731,33	0	2271542,21

ROZDZIAŁ X
ZGODNOŚĆ PLANU Z INNYMI DOKUMENTAMI
STRATEGICZNYMI

Kierunki zapisane w Lokalnym Planie Rozwoju Gminy Grudusk na lata 2007-2013 zostały sformułowane z uwzględnieniem zapisów:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego
- Strategii Powiatu Ciechanowskiego do roku 2020
- Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020
- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013

Powiązanie Lokalnego Planu Rozwoju Gminy Grudusk do roku 2013 ze Strategią Powiatu Ciechanowskiego do roku 2020, Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020, Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2007-2013 przedstawiają tabele na następnych stronach.

ROZDZIAŁ XI

WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ ZAŁOŻEŃ

Jednym z nieodłącznych aspektów Lokalnego Planu Rozwoju Gminy Grudusk jest monitoring pozwalający na ocenę kierunków i charakteru zmian zagospodarowania i potencjału gminy oraz stopnia realizacji Planu. Monitoring jest wymagany przy dofinansowaniu rozwoju ze źródeł zewnętrznych (służy do uzasadnienia poprawy stanu danego zagadnienia wskutek dofinansowania rozwoju). Zaproponowane wskaźniki uaktualniane w cyklu rocznym lub dwuletnim (w zależności od charakteru danej cechy i dostępności danych), mogą stanowić podstawę systemu monitoringu stanu rozwoju gminy.

W tabeli przedstawiono przykładowe cechy wskaźnikowe służące ocenie stanu rozwoju społeczno - gospodarczego gminy. Większość z wymienionych wskaźników jest publikowana w ogólnodostępnych opracowaniach statystycznych lub może być uzyskana z ewidencji prowadzonych przez poszczególne referaty urzędu gminy. Zaproponowane wskaźniki pozwalają także na ocenę potencjału gminy na tle innych obszarów.

Tabela nr: 8 Przykładowe cechy diagnostyczne służące monitoringowi stanu rozwoju społeczno - gospodarczego gminy

<i>Obszar życia</i>	<i>Wskaźniki diagnostyczne</i>
<i>Warunki przyrodnicze</i>	<ul style="list-style-type: none">- stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych ;- wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza;- stan zanieczyszczenia gleb;- % uszkodzonego drzewostanu;- liczba i powierzchnia obszarów chronionych oraz ich zróżnicowanie- zmiany liczby ptaków i zwierząt leśnych na terenie gminy (ocena tendencji zmian)- powierzchnia zalesionych obszarów- natężenie ruchu na drodze- liczba szlaków pieszych, rowerowych, ścieżek edukacyjnych- liczba pomników przyrody- powierzchnia terenów zielonych
<i>Rolnictwo</i>	<ul style="list-style-type: none">- liczba indywidualnych gospodarstw rolnych- przeciętna wielkość gospodarstwa indywidualnego- liczba osób utrzymujących się głównie lub wyłącznie z pracy we własnym gospodarstwie rolnym- liczba i udział gospodarstw produkujących wyłącznie na własne potrzeby- liczba osób pracujących poza rolnictwem na obszarach wiejskich- liczba instytucji wspierania rolnictwa działających na terenie gminy- ilość podmiotów gospodarczych z sektora przemysłu rolno spożywczego

Przedsiębiorczość	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 mieszkańca oraz liczba podmiotów w poszczególnych branżach (zwłaszcza w: działalności produkcyjnej, handlu, gastronomii i hotelarstwie) - stopa bezrobocia (lub udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym) - liczba miejsc pracy oraz ich struktura - liczba nowych podmiotów gospodarczych - ilość instytucji otoczenia biznesu - liczba udzielonych ulg inwestycyjnych - obszar terenów przygotowanych pod inwestycje - powierzchnia usługowa faktycznie wykorzystywana
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób bezrobotnych - stopa bezrobocia - liczba osób korzystających z doradztwa - liczba osób korzystających ze szkoleń - ilość udzielonych pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej - ilość zorganizowanych stażów, robót publicznych i prac interwencyjnych
Oświata i wychowanie	<ul style="list-style-type: none"> - % zdawalności do szkół średnich wśród absolwentów gimnazjum - % młodzieży z terenu gminy uczęszczającej do szkół średnich maturalnych i zasadniczych zawodowych - % młodzieży z terenu gminy uczęszczającej do szkół wyższych, policealnych, licencjackich - udział uczniów uczących się języków obcych - udział uczniów uczących się informatyki - stan wyposażenia szkół w pomieszczenia i urządzenia służące nauce wychowania fizycznego i rekreacji - liczba ludności dorosłej uczestniczącej w kursach zawodowych lub uczęszczających do szkół dla dorosłych - liczba szkoleń dla nauczycieli - liczba uczniów i studentów otrzymujących stypendia socjalne i naukowe - liczba dzieci objętych edukacją wczesnoszkolną - liczba kół zainteresowań - liczba wyremontowanych świetlic i remiz - wydatki na oświatę
Kultura, turystyka, sport	<ul style="list-style-type: none"> - liczba miejsc noclegowych (oraz udział miejsc całorocznych) z uwzględnieniem zróżnicowania bazy - liczba udzielonych noclegów - liczba osób wypoczywających na terenie gminy - liczba uczestników imprez - liczba obiektów zagospodarowania ogólnodostępnego (szlaki, kąpieliska, punkty informacji, wypożyczalnie sprzętu, punkty widokowe, itp.)

	<ul style="list-style-type: none"> - działalność placówek kulturalnych - liczba odrestaurowanych obiektów historycznych - powierzchnia zmodernizowanych i odrestaurowanych obiektów dziedzictwa kulturowego - powierzchnia zmodernizowanej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej - liczba gospodarstw agroturystycznych - ilość nowych i zmodernizowanych obiektów dydaktycznych i sportowych - liczba budynków poddanych renowacji
<i>Zdrowie i pomoc społeczna</i>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba lekarzy w gminnych placówkach opieki zdrowotnej oraz dostępność do lekarzy specjalistów - ilość udzielonych zasiłków z pomocy społecznej - ilość rodzin korzystających z pomocy społecznej - usługi świadczone przez NZOZ - programy prozdrowotne
<i>Infrastruktura techniczna</i>	<ul style="list-style-type: none"> - udział mieszkań z dostępem do wodociągu gminnego - udział mieszkań z dostępem do gminnej sieci kanalizacyjnej - udział ścieków oczyszczanych w całości wytworzonych - liczba zmodernizowanych oczyszczalni ścieków - długość wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej - udział mieszkań wyposażonych w telefon (w tym korzystających z internetu) - udział nowoczesnych (proekologicznych) instalacji grzewczych - długość dróg gminnych wymagających napraw lub modernizacji - długość zmodernizowanych dróg, ulic i dojazdów do posesji - udział mieszkań wyposażonych w gaz (sieciowy lub butlowy) - udział długości sieci energetycznej wymagającej modernizacji - stan wypełnienia składowiska komunalnego - liczba publicznych punktów dostępu do internetu - liczba jednostek publicznych posiadających szerokopasmowy dostęp do internetu - liczba wybudowanych chodników - stosunek ilości budynków podłączonych do wodociągu do wszystkich budynków w gminie

ROZDZIAŁ XII

PODSUMOWANIE

Plan Rozwoju Lokalnego stanowi podstawowy dokument strategiczny jednostki samorządu terytorialnego i jako taki jest niezbędnym narzędziem wpływania na zmianę stanu teraźniejszego. Wdrożenie przewidzianych w nim zadań oraz projektów pozwoli w znaczący sposób podnieść jakość życia mieszkańców Gminy. Realizacja założeń Planu stanowi zadanie skomplikowane i wymagające rzetelnej i świadomej współpracy jednostek oraz instytucji, w dążeniu do wzrostu komfortu życia w Gminie Grudusk. Plan wskazuje możliwe źródła wsparcia niezbędnych przedsięwzięć ze szczególnym uwzględnieniem środków dostępnych w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Niewielki budżet jednostki oraz duże potrzeby inwestycyjne wpływają na konieczność poszukiwania zewnętrznych źródeł finansowania projektów budowlanych, infrastrukturalnych oraz wpływających na zwiększenie dostępności infrastruktury społecznej. Niewykorzystanie możliwości jakie stwarza polityka strukturalna Wspólnoty stanowiłoby poważne zaniechanie oraz zwiększyłoby dystans dzielący Gminę Grudusk od szybciej rozwijających się jednostek samorządu terytorialnego. Wspólne działanie na rzecz poprawy sytuacji, w oparciu o wytyczne niniejszego Planu umożliwi redukcję dystansu i wyraźnie poprawi sytuację gospodarczo – społeczną Gminy.

Specyfika prezentowanego dokumentu zakłada, iż winien on być możliwie corocznie aktualizowany, tak aby zmieniająca się rzeczywistość społeczno – gospodarcza oraz warunki finansowe czy polityka strukturalna Unii Europejskiej korygowała szczegółowe ustalenia w zakresie projektów i warunków ich realizacji.

SPIS TABEL:

	str.
Tabela nr: 1	
Ruch naturalny w latach 1995-2007.....	9
Tabela nr: 2	
Kształtowanie się migracji w gminie Grudusk w latach 1995-2007.....	9
Tabela nr: 3	
Bezrobocie w gminie Grudusk.....	10
Tabela nr: 4	
Podział gospodarstw rolnych ze względu na powierzchnię	10
Tabela nr: 5	
Struktura jakości gleb wg klas bonitacyjnych	11
Tabela nr: 6	
Budżet ośrodka Pomocy Społecznej w Grudusku i jego wykonanie w 2006 i 2007 roku wraz z podziałem środków na określony cel	16
Tabela nr: 7	
Wykaz popełnionych przestępstw i wykroczeń na terenie gminy Grudusk w 2001, 2003 i 2006 roku.....	17
Tabela nr: 8	
Wykaz dróg gminnych	19-20
Tabela nr: 9	
Przykładowe cechy diagnostyczne służące monitoringowi stanu rozwoju społeczno –gospodarczego gminy.....	68-70